

**Praktijkgericht
onderzoek**

Ontwikkelen doe je samen

**Student: Ingrid Housmans
Studentnummer: 1406875
Toets: Praktijkgericht onderzoek
Lesplaats: Sittard
Datum: april 2017
Studiebegeleider: John Jeninga**

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1 Aanleiding en probleemstelling	4
1.1 Inleiding	4
1.2 Probleemanalyse	4
1.3 Context	5
1.4 Doel van het onderzoek	5
2 Theoretisch kader	6
2.1 Definitie van ouderbetrokkenheid	6
2.2 Vormen van ouderbetrokkenheid	7
2.3 Het belang van ouderbetrokkenheid	8
2.4 Visie	9
2.5 Verandering voor professionals	11
2.6 Routines	12
2.7 Onderzoeksvraag en deelvragen	13
3 Opzet van het onderzoek	14
3.1 Vooronderzoek	14
3.1.1 Aanvullende literatuurstudie	15
3.1.2 Contextanalyse	16
3.1.3 Behoeftanalyse	18
3.1.4 Good practice	25
3.1.5 Raadpleging deskundige	26
3.2 Data overzicht vooronderzoek	27
3.3 Ontwerpcriteria	28
3.4 Ontwerpfase onderzoek	29
3.4.1 Eerste prototype	29
3.4.2 Voortgekomen veranderplan voorleggen aan betrokkenen en deskundige	29
3.4.3 Veranderplan met aanpassingen	29
3.4.4 Uitproberen veranderplan	30
3.4.5 Implementatie ontwerpproduct	32
3.4.6 Summatieve evaluatie ontwerp	32
4 Triangulatie, betrouwbaarheid en validiteit	33
4.1 Triangulatie	33
4.2 Betrouwbaarheid en validiteit	33
5 Conclusie en discussie	34
5.1 Beantwoording deelvragen	34
5.2 Beantwoording onderzoeksvraag	36
5.3 Discussie	36

6 Aanbevelingen voor verder onderzoek en reflectie	37
6.1 Aanbevelingen	37
6.2 Betekenis voor mijn professionele context en persoonlijke ontwikkeling	38
Literatuurlijst	39
Bijlage 1: Zelfscan P de Vries	43
Bijlage 2: Opvallende punten naar aanleiding van de afname van de zelfscan van de Vries	
Bijlage 3: Presentatie ouderbetrokkenheid team	45
Bijlage 4: Verwerkingsopdrachten focusgroepen	49
Bijlage 5: Enquête leerkrachten	50
Bijlage 6: Enquête ouders	53
Bijlage 7: Uitwerking enquête leerkrachten	56
Bijlage 8: Uitwerking enquête ouders	59
Bijlage 9: Reactie P de Vries op opgesteld prototype met aanvullende literatuur	62
Bijlage 10: Afsprakenschema ISY	65
Bijlage 11: Brief ouder naar aanleiding van denktank avond	66
Bijlage 12: Conceptvisie aangevuld door directeur avond	68
Bijlage 13: Evaluatie nieuwjaarsreceptie	69
Bijlage 14: Format driehoeksgesprek	73

Samenvatting

Dit onderzoek gaat over de manier waarop het team, de directie en de ouders van basisschool de Leerlingst ouderbetrokkenheid willen vormgeven. Door ontevredenheid van het team en de directie betreffende ouderbetrokkenheid en de wens om meer samen te werken met ouders in het belang van het kind zijn onderstaande onderzoeksvraag en deelvragen ontstaan:

Hoe kan ouderbetrokkenheid, gedragen door het team en ouders er op basisschool de Leerlingst uitzien?

- 1: Wat is de huidige situatie met betrekking tot ouderbetrokkenheid?
- 2: Welke gezamenlijke visie past volgens de ouders en de leerkrachten bij de school?
- 3: Welke routines passen bij de manier waarop wij ouderbetrokkenheid willen vormgeven?

Voor beantwoording van deze onderzoeksvraag en deelvragen, maak ik in dit onderzoek gebruik van een uitgebreide literatuurstudie, interviews, focusgroepen, enquêtes, raadpleging deskundige en good practice.

Data uit de context- en behoefteanalyse geeft aan dat het team, de directie en de ouders zich willen ontwikkelen tot een samenwerkingsgerichte school. Dit vraagt investering in informatieverstrekking en gerichte interventies op het gebied van samenwerking. De Strength Weakness Opportunity Threat analyse, gebaseerd op de leerkracht- en ouderenquête, geeft een beeld van onze huidige samenwerking met ouders en legt zowel de sterke/ zwakke kanten als kansen/ bedreigingen van de organisatie bloot.

Op basis van bovengenoemde gegevens uit het vooronderzoek is een veranderplan uitgewerkt en toegepast in de praktijk.

Naar aanleiding van dit onderzoek kan ik stellen dat ouderbetrokkenheid veel meer omvat dan alleen het opstellen van een visie en inzetten van routines. Met name de veranderde houding van het team, waarin er uitgegaan wordt van een open dialoog, wederzijdse verantwoordelijkheid en intensieve samenwerking heeft ertoe bijgedragen dat ouderbetrokkenheid zich binnen de school verder aan het ontwikkelen is en er meer en intensiever met ouders gecommuniceerd wordt. Het opstellen van een visie betreffende ouderbetrokkenheid en hierbij passende routines bieden slechts richting en inhoud aan de manier waarop basisschool de Leerlingst deze ouderbetrokkenheid wil vormgeven.

Hoofdstuk 1 Aanleiding en probleemstelling

1.1 Inleiding

Ouderbetrokkenheid bestaat al zolang er scholen zijn en is geen nieuw fenomeen binnen het onderwijs. Toch staat dit thema de laatste jaren weer volop in de spotlights. Eén van de redenen hiervoor zijn een tweetal hoofdpunten uit het beleid van het kabinet:

1:De kwaliteit van het onderwijs

2:Goede onderwijsopbrengsten.

Hierin ziet de overheid ouderbetrokkenheid als één van de belangrijkste succesfactoren in de leerloopbaan van het kind.(Ministerie van OCW,2009).

1.2 Probleemanalyse

Kijkende naar de praktijk kenmerkt de huidige vorm van onderwijs zich door handelingsgericht werken en is er toenemende aandacht voor de sociaal emotionele ontwikkeling. Volgens Van Beukering & Pameijer (2008) zijn ouders een zeer belangrijke schakel binnen handelingsgericht werken en wijzen diverse onderzoeken (Henderson & Mapp, 2002, Menheer& Hooge, 2010) uit dat ze een grote bijdrage leveren aan de schoolsuccessen van hun kind. Het ecologische model van Jeninga & Van Meersbergen (2012) bevestigt de rol van de ouders, maar laat ook zien dat hiernaast nog meer segmenten uit de leefomgeving van de leerling invloed uitoefenen op diens ontwikkeling. Afstemming en samenwerking lijkt hierdoor een logisch vervolg.

Figuur 1, Ecologie van de leerling; bron, Jeninga & Van Meersbergen, 2012

Bovengenoemde ontwikkelingen hebben in mijn praktijk geleid tot een steeds groter wordende behoefte aan samenwerking tussen ouders en school. Tijdens vergaderingen en in de teamkamer wordt er veelvuldig gesproken over lage ouderbetrokkenheid, geringe ouderhulp bij activiteiten en een lage opkomst bij informatieavonden. In sommige gevallen spreken collega's uit het gevoel te hebben

dat er eerder tegengewerkt dan samengewerkt wordt. Door het inzien van de noodzaak van goed samenwerken, is er de behoefte ontstaan om te zoeken naar manieren om deze samenwerking te verbeteren en is ouderbetrokkenheid benoemd tot speerpunt in het beleid van onze school.

Ook ik persoonlijk ben van mening dat de samenwerking met ouders in mijn praktijk verbeterd kan worden. Er is naar mijns inziens nog te veel sprake van een ongelijke samenwerking waarbij school als expert fungeert. Het lezen van verschillende artikels (Wit de, 2008 en Huuksloot-Kramp. M. van 2010) uit de module 'Ouders en school' (BOMG1) en uitvoering van beroepsproduct 3, waarbij intensief samengewerkt is tussen ouders en school, heeft dit voor mij bevestigd. Het heeft mij laten ervaren dat investeren in ouderbetrokkenheid, door het voeren van dialogen en zoeken naar afstemming, leidt tot betere samenwerking en dit de ontwikkeling van het kind ten goede komt. Ik ben ervan overtuigd geraakt dat ouders de grootste kennisspecialisten zijn op het gebied van hun kind en een goede samenwerking zowel de prestaties en als het welbevinden bij het kind verhogen.

1.3 Context

De school waarop ik werkzaam ben is een Rooms Katholieke basisschool met ongeveer 320 leerlingen. Het team bestaat uit 19 leerkrachten, 1 directeur, 1 teamleider en 3 interne begeleiders, verdeeld over drie clusters. Vanuit ethisch oogpunt is er toestemming gevraagd en verleend om de school bij naam te noemen. De Leerlingst is 1 van de 15 scholen behorende bij stichting primair onderwijs Leudal en Thorner kwartier. Dit bestuur heeft in 2015 een nieuw strategisch beleidsplan opgesteld voor de periode 2015-2019. Eén van de beleidsthema's uit dit beleidsplan is: "Onderwijs; ononderbroken ontwikkeling en educatief partnerschap". Hierbinnen wordt aangegeven dat ouders educatieve partners zijn en dus samen met school verantwoordelijk zijn voor de ontwikkeling van het kind.

In de praktijk is er echter geen schoolvisie opgesteld en is er vooral sprake van zenden en terug ontvangen van informatie tussen school en ouders, waardoor er nog geen sprake is van het door het bestuur genoemde 'educatieve partnerschap'. Op basis van deze bevindingen kan ik constateren dat er naast de behoefte op persoonlijk- en schoolniveau ook behoefte is om vanuit bovenschools beleid inhoud te geven aan samenwerking met ouders.

1.4 Doel van het onderzoek

Naar aanleiding van bovengenoemde probleemschets kan het doel van dit onderzoek omschreven worden als: "Op de Leerlingst een door de school en ouders opgestelde visie ten aanzien van ouderbetrokkenheid ontwikkelen en dit binnen de praktijk gestalte geven door inzet van jaarlijks terugkerende routines."

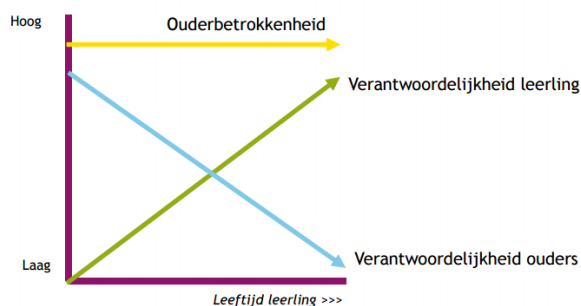
Hoofdstuk 2 Theoretisch kader

In dit hoofdstuk onderzoek ik theorieën om tot een theoretisch kader te komen passende bij dit onderzoek. Ik richt me in eerste instantie op literatuur over ouderbetrokkenheid vanuit de kernbegrippen; definitie, ouderparticipatie, educatief partnerschap en maatschappelijk partnerschap. Daarna onderzoek ik literatuur die richting geeft aan de deelvragen passende bij dit onderzoek.

2.1 Definitie van ouderbetrokkenheid

In de literatuur worden verschillende definities van ouderbetrokkenheid geformuleerd. Alvorens deze te bespreken, acht ik het van belang om het verschil tussen ouderverantwoordelijkheid en ouderbetrokkenheid aan te geven (figuur 2), om zo een eerste beeld te schetsen van het begrip ouderbetrokkenheid.

Ouderverantwoordelijkheid is de verantwoordelijkheid die ouders krijgen vanaf de geboorte van het kind. Deze is bij het jonge kind het grootst en neemt af naarmate het kind ouder wordt. Ouderbetrokkenheid is de betrokkenheid die ouders voelen bij het doen en laten van hun kind en is ten alle tijden constant aanwezig (CPS onderwijsontwikkeling en advies, 2010).

Figuur 2, Samenwerken aan leren en opvoeden; bron Stroetinga, M, 2014.

Volgens Marzano (2012) draait ouderbetrokkenheid om het betrekken van zowel de ouders als de gemeenschap bij de dagelijkse gang van zaken op school en het nemen van beleidsbeslissingen. De Wit (2002, in Kalthoff, 2011) omschrijft dit als alle vormen van belangstellende betrokkenheid van de ouders bij de begeleiding, de groep van het kind en bij de school als geheel wat zich meestal uit in meedoen, meeleven, meedenken en meebeslissen. Menheer & Hooge (2010) beschrijft ouderbetrokkenheid als een uitingsvorm van de relatie tussen ouders en school. Terwijl Smit, Driessen, Sluiter & Brus (2007) aangeven dat ouderbetrokkenheid gezien kan worden als betrokkenheid van ouders bij het onderwijs en de opvoeding van het kind. Hiermee leggen zij ook een nadrukkelijk verband tussen de thuissituatie en de school.

De overeenkomst tussen deze verschillend geformuleerde definities is het feit dat allen spreken over een relatie tussen ouders en school waaruit samenwerking ontstaan is.

Betekenis voor dit onderzoek

Binnen dit onderzoek wil ik mij richten op samenwerking door uit te gaan van een gelijkwaardig partnerschap met actieve inzet van zowel de ouders als de leerkracht. Gelijkwaardig is hierin door mij een bewust gekozen term. Volgens de literatuur is er

verschil tussen gelijkwaardig en gelijk. Volgens Beek, Rooijen en de Wit, C (2007) kunnen ouders en onderwijsprofessionals geen gelijk partnerschap aangaan, doordat ouders vanuit hun emotionele band handelen en leerkrachten vanuit een professionele rol. Echter door in te zetten op gezamenlijk belang, met daarin een gelijkwaardige rol, opereert men als gelijkwaardige partners en kan er zo gesproken worden over een gelijkwaardig partnerschap. De definitie zoals omschreven in het boek 'Ouderbetrokkenheid voor elkaar van Cox, Galjaard, Heldoorn en de Vries (2012)' vind ik passend voor deze uitgangspunten en wordt daarom als basis gebruikt in het vervolg van dit verslag.

'Ouderbetrokkenheid is een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders en school, waarin beide vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school) ontwikkeling van het kind.'

2.2 Vormen van ouderbetrokkenheid

Naast definities worden er binnen de literatuur verschillende vormen van ouderbetrokkenheid onderscheiden. Met name de typologie van Epstein (2001) wordt binnen internationale literatuur veelvuldig geciteerd en toegepast. Epstein spreekt over zes verschillende vormen van ouderbetrokkenheid. Van den Berg, Christiaanse, Dankers en Groot-Ketelaars (2013) onderscheiden maar drie vormen. Toch is er geen sprake van onderscheid. Figuur 3 toont aan dat de omschreven typologieën door Epstein volledig passen binnen de drie beschreven vormen van Van den Berg et al.

Van den Berg et al	Epstein
Ouderparticipatie: - Niet- geïnstitutionaliseerde vormen - Geïnstitutionaliseerde vormen	Volunteering , vrijwilligerswerk op school Decision making and advocacy , formele ouderparticipatie
Maatschappelijk partnerschap	Collaborating with the community , samenwerken met de gemeenschap
Educatief partnerschap	Parenting , de voorwaarde scheppende rol van de ouders thuis Learning at home : onderwijsondersteuning thuis Communicating : communicatie tussen ouders en school, ouders als partner van professionals

Figuur 3, Vergelijkingsschema ouderbetrokkenheid, bron; Van den Berg et al, 2013 en Epstein, 2001.

Van de drie beschreven vormen, zoals omschreven door Van den Berg et al, ziet Klaassens (2008) educatief partnerschap als hoogste vorm van ouderbetrokkenheid. Dit kenmerkt zich door open dialoog, wederzijdse verantwoordelijkheid en intensief samenwerken aan twee componenten:

1: Pedagogisch partnerschap: Enige afstemming realiseren in het opvoedend denken en handelen tussen school en thuis.

2: Didactisch partnerschap: Door de inbreng van ouders optimalisatie aanbrengen in de manier van werken van de school als organisatie en gemeenschap.

Onderzoek van Marzano & Pickering (2010) bevestigen de bevindingen van Klaassens (2008). Zij tonen aan dat deze vorm van ouderbetrokkenheid de

leeropbrengsten en de ontwikkeling van het kind positief beïnvloedt. Een mogelijke oorzaak van deze positieve beïnvloeding komt volgens Smit, Driessen, Sluiter & Brus (2007) voort uit het feit dat educatief partnerschap een proces is waarin ouders en school erop uit zijn om elkaar wederzijds te ondersteunen en er geprobeerd wordt om de bijdrage op elkaar af te stemmen, met als doel het leren, de motivatie en de ontwikkeling van het kind te bevorderen. Volgens Marzano (2003) draagt met name de ouderbetrokkenheid thuis bij aan de leerprestaties van het kind. Naar mijn idee spelen beide aspecten een rol. Wederzijdse ondersteuning leidt tot gezamenlijke verantwoordelijkheid en zal voortgang krijgen in de thuissituatie. Om te komen tot samenwerking zijn er volgens de Vries (2010) drie manieren waarop dit uitgevoerd kan worden. Deze samenwerkingsmanieren zijn uitgewerkt in ouderbetrokkenheid 1.0, 2.0 en 3.0. (zie figuur 4)

1.0	De school zendt informatie naar de ouders. Risico: Informatie is al gauw eenzijdig, doordat ouders vinden dat hun informatie noodzakelijk is om een gezamenlijk beeld te vormen
2.0	De school zendt informatie naar de ouders en krijgt zonder interactie informatie van de ouders terug. Risico: Door gebrek aan interacties is er slechts sprake van zenden.
3.0	De school en de ouders genereren samen nieuwe informatie met als doel op zoek te gaan naar het beste voor het kind.

Figuur 4: Samenwerkingsmanieren, bron; De Vries, 2010

Het moge duidelijk zijn dat er bij ouderbetrokkenheid 3.0 sprake is van gezamenlijke verantwoordelijkheid, wat leidt tot een zo optimaal mogelijke ontwikkeling van het kind.

Betekenis voor dit onderzoek

Samenvattend kan worden gesteld dat de open dialoog, wederzijdse verantwoordelijkheid en intensieve samenwerking binnen educatief partnerschap, verantwoordelijk kan zijn voor het ontstaan van gelijkwaardig partnerschap. Educatief partnerschap met de hierbij passende communicatievorm ouderbetrokkenheid 3.0, sluit aan bij de voor dit onderzoek geformuleerde definitie, waarin er uitgegaan wordt van een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders en school, met als doel vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de ontwikkeling van het kind.

2.3 Het belang van ouderbetrokkenheid?

Kinderen hebben baat bij een goede communicatie en betrokkenheid tussen ouders en school. Ouders worden in dit kader ook wel het verborgen kapitaal van scholen genoemd. De reden hiervoor komt voort uit resultaten van verschillende onderzoeken (Desforges & Abouchaar, 2003; Menheer & Hooze, 2010; Henderson & Mapp, 2002; Rapp & Duncan, 2012), waaruit blijken dat er aantoonbare positieve effecten van ouderbetrokkenheid op leerprestaties, het gedrag en de werkhouding te meten zijn. Volgens Cijfat & Voskens (2009), zijn deze effecten ook te meten bij kinderen uit gezinnen met verschillende achtergronden en leeftijden. Ik wil hierbij wel vermelden dat de persoonlijke omstandigheden van de ouders, zoals opleiding en sociale status wel degelijk een grote invloed op de ontwikkeling van het kind heeft (Meijnen, 2003)

en het vergroten van ouderbetrokkenheid dit niet kan voorkomen.

Ouderbetrokkenheid zou volgens verschillende onderzoeken zowel direct, indirect, als op de lange termijn de schoolse ontwikkeling van kinderen positief beïnvloeden (Smit et al., 2007). Er blijkt een directe invloed op de schoolprestaties en het sociale gedrag van het kind door toename van doorzettingsvermogen, receptieve woordenschat en vertonen van positief gedrag ten aanzien van anderen en op gebied van leren (*Fantuzzo, MacWayne & Perry., 2004*). Indirect is er verband tussen ouderbetrokkenheid en vermindering van doublure en schooluitval (Hoover-Dempsey et al., 2005) en verhoogt dit op lange termijn de onderwijsrendementscijfers waardoor de kans op het volgen van vervolgonderwijs toeneemt. Volgens Jacobs (2008) is de kwalitatief goede communicatie met ouders de kern van ouderbetrokkenheid. Fan & Chen (2001) zijn het hier niet mee eens en tonen aan dat met name het gedrag van ouders naar kinderen in de thuissituatie een belangrijke invloed heeft op de schoolloopbaan van kinderen. Volgens Bakker, Denessen, Denissen & Oolbakkink-Marchand (2013) blijkt een eenduidig antwoord hierop echter niet mogelijk, doordat verschillende instrumenten ontwikkeld zijn om de betrokkenheid van ouders in kaart te brengen, waardoor een systematische vergelijking van onderzoeksuitkomsten bemoeilijkt wordt.

Kritiek

Ondanks veelvuldig genoemde positieve effecten van ouderbetrokkenheid is het lastig om exact vast te stellen welke vorm van ouderbetrokkenheid effect heeft gehad op een specifiek aspect van het onderwijs. Onderzoek is meestal gefocust op slechts één of enkele geïsoleerde factoren uit het overkoepelende begrip 'ouderbetrokkenheid'. Zo heeft het begeleiden in de thuissituatie bijvoorbeeld een positief effect op het vergroten van het leesniveau (Merlo, Bowman & Barnett. (2007), maar een negatief effect op het vergroten van het rekenniveau (Patall, Cooper & Robinson, 2008).

Betekenis voor dit onderzoek

Ouderbetrokkenheid heeft een positief effect op de cognitieve en sociale ontwikkeling van kinderen met verschillende achtergronden. Er is sprake van een positieve ontwikkeling op directe, indirecte en lange termijn. Het blijft echter lastig om vast te stellen welke vorm van ouderbetrokkenheid effect heeft gehad op een specifiek aspect van het onderwijs.

2.4 Visie

Volgens Cijvat & Voskens (2008), Smit, Sluiter & Driessen (2006) en de Vries (2015) is het formuleren van een visie op ouderbetrokkenheid één van de factoren die bepalend zal zijn voor een succesvolle ouderbetrokkenheid. Deze visie moet gericht zijn op een langdurige samenwerking, is laagdrempelig en wordt gedragen door het hele team (Smit et al, 2006). Gezamenlijke betekenisverlening binnen een professionele leergemeenschap ontstaat volgens Verbiest (2003) door in dialoog te gaan. Voor een succesvolle concretisering van de visie op ouderbetrokkenheid is niet alleen draagvlak van professionals, maar ook van ouders gewenst. Hierdoor zal de eerder genoemde dialoog tussen ouders en professionals moeten plaatsvinden (Cox et al, 2012). De uitgangspunten van de 'samen-cultuur' zoals beschreven door Van den Berg et al (2013) sluiten aan bij het voeren van deze dialoog. De kern van deze cultuur is een open en eerlijke communicatie tussen school en ouders vanuit het wij-samen-denken.

Dit staat in tegenstelling tot de 'zij-wij cultuur' die binnen het onderwijs nog vaak voorkomt.

Onderstaand schema (figuur 5) toont het verschil tussen beide culturen aan.

Zij- wij cultuur <i>Ouders en professionals:</i>	Samen-cultuur <i>Ouders en professionals:</i>
Praten over elkaar	Praten met elkaar
Oordelen over elkaar	Zijn nieuwsgierig naar elkaar
Werken vanuit eigen invalshoek naast elkaar	Ontmoeten elkaar en werken samen op basis van partnerschap
Onderscheiden zich in "klant" en "specialist"	Zijn beiden vanuit verschillende invalshoeken expert

Figuur 5: Verschillenschema, bron, Van den Berg et al, 2013.

Verschillende schooltypen

Een visie is een gewenst toekomstbeeld. Des te uitvoeriger dat beeld is, des te beter het professionals helpt deze toekomst waar te maken (Smit, et al., 2007). Volgens de Vries (2010) dien je bij het opstellen van een schoolvisie te weten welke school je voor ouders wilt en kunt zijn. Hierbij is het helpend om in kaart te brengen welk schooltype je op dit moment bent en welke je als einddoel voor ogen hebt. Het stellen van dit einddoel geeft richting aan vorm en inhoud, waardoor er concreet gehandeld kan worden. Volgens Bateson (1979) vergroot deze manier van praten over visie en doelen, de kans op een succesvol resultaat.

Onderstaand schema (figuur 6), opgesteld vanuit de schooltypes zoals weergegeven door De Vries (2010), geeft de inhoud van elk type weer. Doordat er sprake is van een cumulatief model, waarbij elk type elementen van het voorgaande bevat, kan er ook gesproken worden over verschillende fasen in schoolontwikkeling.

Type	Kenmerken
Informatieve school	Verstrekken van juiste informatie aan ouders
Structuurgerichte school	Verstrekken van juiste informatie aan ouders Helder vormgeven van duidelijke structuren binnen de school.
Relatiegerichte school	Verstrekken van juiste informatie aan ouders Helder vormgeven van duidelijke structuren binnen de school. Investeert specifiek in de relatie met ouders.
Samenwerkingsgerichte school	Verstrekken van juiste informatie aan ouders Helder vormgeven van duidelijke structuren binnen de school. Goede relatie aangaan met ouders. Investeert bewust in optimale participatie van ouders.
Innovatiegerichte school	Naast het richten op juist verstrekken van informatie, duidelijke structuren, een goede relatie en investeren in participatie van ouders is de school erop uit om met de ouders het onderwijs en de rest van de schoolorganisatie te innoveren.

Figuur 6, Schooltypen, bron; De Vries, 2010

Betekenis voor dit onderzoek

Educatief partnerschap richt zich met name op de schooltypes: "samenwerkings- en innovatiegericht". Beide types zijn gericht op partnerschap. Het verschil zit in de pro-activiteit. Bij een samenwerkingsgerichte school is er sprake van een eenzijdige pro-activiteit vanuit de school terwijl er bij een innovatiegerichte school sprake is van een

tweezijdige pro- activiteit, waarbij ouders zoveel mogelijk meedenken op alle terreinen. Beide schooltypes kunnen ontstaan door uit te gaan van de 'samen cultuur'. Deze cultuur kenmerkt zich door praten met elkaar, nieuwsgierig zijn naar elkaar, ontmoeten van elkaar en elkaars expertise benutten.

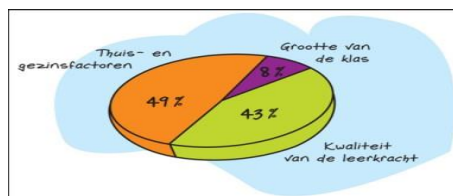
2.5 Verandering voor professionals

Deze nieuwe manier van gelijkwaardig samenwerken vraagt van professionals een nieuwe houding en werkwijze (Keulen van, 2006). Veranderen is niet gemakkelijk, het vereist niet alleen een verandering in denkwijze, maar ook loslaten van het bekende en vertrouwde. Zien van de noodzaak van verandering is een eerste stap om te komen tot verandering. (Kotter, 1996).

Van Berg et al (2013) geeft vertaling aan deze noodzaak door te praten over 'de 7 succesfactoren van ouderbetrokkenheid'.

1: Ouders hebben thuis invloed op het leren.

Betrokken ouders leveren een grote bijdrage (figuur 7) aan het leersucces en sociaal functioneren van kinderen (Cijvat & Voskens, 2009, Henderson & Mapp, 2002)

Figuur 7, Invloed thuis- en gezinsfactoren bij lezen en rekenen, bron; Henderson & Mapp, 2002,

2: Ouders willen hun kind thuis helpen.

De meerderheid van de ouders spreekt dagelijks met de kinderen over school (Ecorys & Oberon 2012).

3: Ouders willen wel succes hebben.

Ouders vinden het belangrijk dat ze weten op welke manier ze thuis kunnen helpen, hoeveel tijd en inspanning dit kost en wat het aan succes oplevert.

4: Ouders met laag opleidingsniveau waarderen ondersteuning.

Uit onderzoek blijkt dat met name ouders met een laag opleidingsniveau het waarderen als school hen informeert over hoe ze hun kinderen thuis kunnen helpen (Kans, Lubberman & van der Vegt, 2009).

5: De sfeer is thuis van groot belang.

De thuissfeer vertoont het sterkste verband met schoolprestaties. Communicatie over school in thuissituatie werkt positief. Volgens Desforges & Abouchaar (2003) is de belangrijkste factor bij ouderbetrokkenheid 'goed ouderschap in de thuissituatie', wat wil zeggen het bieden van een veilige en stabiele omgeving, het stimuleren van de intellectuele ontwikkeling, goed voorbeeld geven, het belang van onderwijs uitdragen en hoge verwachtingen koesteren.

6: Investeren in ouders van jonge kinderen is de moeite waard

Uit internationaal onderzoek blijkt dat het stimuleren van de ontwikkeling van het jonge kind relatief veel effect sorteert, omdat deze kinderen voor hun ontwikkeling vooral van ouders afhankelijk zijn (Desforges & Abouchaar, 2003).

7: Het versterken van onderlinge oudercontacten.

Investeren in onderlinge oudercontacten is een succesfactor voor betere onderwijsresultaten. (Smit, Wester & van Kuijk, 2012)

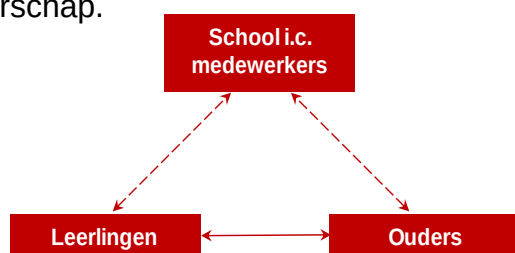
Betekenis voor dit onderzoek

Verandering is niet gemakkelijk. Het inzien van de noodzaak van de verandering draagt bij aan het willen veranderen. Kennis van de 7 succesfactoren van ouderbetrokkenheid kunnen bijdragen aan het zien van deze noodzaak.

2.6 Routines

De basis van elk partnerschap is een goede relatie en contact die opgebouwd wordt vanuit vertrouwen (Berg et al, 2013). In de voorgaande paragrafen is er nog weinig gesproken over de directe verbinding met het kind. Dit wil niet zeggen dat er bij educatief partnerschap uitsluitend tussen ouders en school gecommuniceerd wordt. Door alleen met ouders samen te werken streef je namelijk het belangrijkste doel, de leerling, voorbij. Het uitgangspunt van educatief partnerschap is het verbinden van krachten om zo te komen tot ontwikkeling van het kind. Door het kind te betrekken en zicht te geven op eigen krachten en kwaliteiten werk je gericht aan de drie psychologische basisvoorwaarden zoals genoemd door Deci & Ryan (1985): relatie, autonomie en competentie.

Cauffman & van Dijk (2009) noemt de samenwerking tussen ouders, leerling en school als voorwaarde voor het zelf verantwoordelijk en eigenaar maken van ontwikkeling bij de leerling. Onderstaand schema toont de samenwerking binnen educatief partnerschap.

Figuur 8, Pedagogische driehoek; bron, Wit de, 2008

Van den Berg et al (2013) en De Vries (2010) geven aan dat activiteiten en ouderoutines die leiden tot verbinden, het mogelijk maken om planmatig en opbrengstgericht aan ouderbetrokkenheid te werken. Ik wil hieraan toevoegen dat ik van mening ben dat gezamenlijke evaluatiemomenten belangrijk zijn voor de keuze en exacte invulling van een routine binnen de jaarplanning.

Van den Berg et al en De Vries geven in de literatuur voorbeelden van verschillende ouderoutines. Onderstaand schema geeft een selectie van ouderoutines weer die betrekking hebben op gelijkwaardig educatief partnerschap.

Routine	Inhoud
Nieuwjaarsreceptie	Informele kennismaking tussen leerkrachten, ouders en kinderen in de groep.
Startgesprek aan begin van het jaar	Dialogoog tussen ouders, kind en de leerkracht waarbij met name de ouders en het kind vertellen over hun verwachtingen, doelen en eigenschappen
Huisbezoek	De leerkracht komt bij het kind thuis om zo in contact te komen met de leefwereld van het kind.
Communicatieplan op maat	Ouders en leerkrachten maken afspraken over de wijze, duur en frequentie van communiceren.

Kijkmomenten in de groep	Ouders krijgen zicht op wat er in de groep gebeurt, wat leidt tot begrip voor elkaars bedoelingen.
Koffie uurtjes op school	Inloop moment voor ouders, waarin ze met andere ouders en de directie in gesprek komen.
Inloopavonden	Ouders worden door kinderen in de groep en in de school door kinderen rondgeleid.
Meedenken binnen beleidsstukken	Samen met leerkrachten meedenken over beleidsstukken.
Weblog	Digitaal informeren van ouders betreffende activiteiten op school.

Figuur 9: Inhoud verschillende routines

Betekenis voor dit onderzoek

Routines kunnen ingezet worden om educatief partnerschap gestalte te geven. Routines die leiden tot het verbinden van ouders, leerlingen en school maken het mogelijk om planmatig en opbrengstgericht aan ouderbetrokkenheid te werken.

2.7 Onderzoeksvraag en deelvragen

Deze uitgebreide literatuurstudie heeft mij in staat gesteld om het doel van het onderzoek om te zetten in een onderzoeksvraag met bijbehorende deelvragen.

Onderzoeksvraag:

Hoe kan ouderbetrokkenheid, gedragen door het team en ouders er op basisschool de Leerling uit zien?

Deelvragen:

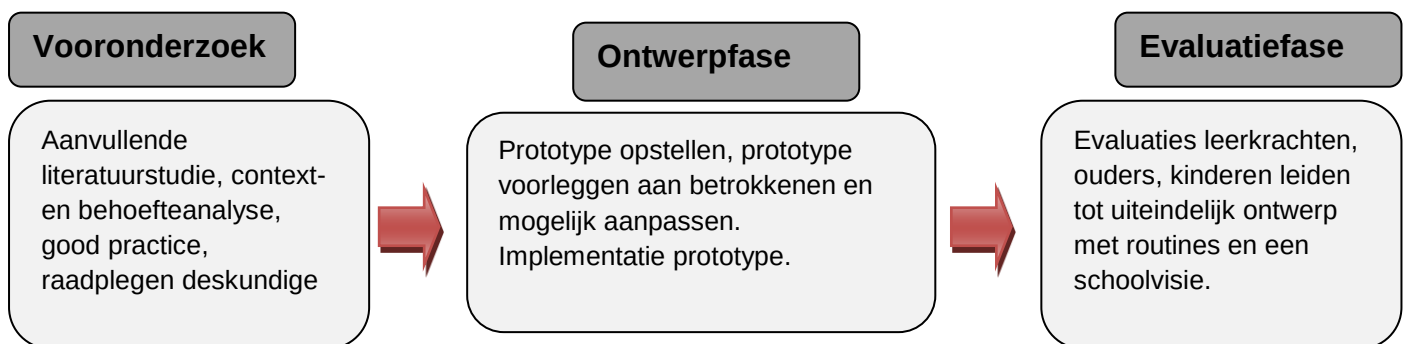
- 1: Wat is de huidige situatie met betrekking tot ouderbetrokkenheid?
- 2: Welke gezamenlijke visie past volgens de ouders en de leerkrachten bij de school?
- 3: Welke routines passen bij de manier waarop wij ouderbetrokkenheid willen vormgeven?

Hoofdstuk 3 Opzet van het onderzoek

In dit hoofdstuk wordt de opzet van het onderzoek uiteengezet en zullen verschillend gekozen strategieën beschreven worden. Voor de verzameling van data wordt gebruik gemaakt van drie verschillende onderzoeksmethoden: enquêtes, focusgroepen en interviews.

Onderzoeksstrategie

Het doel van dit onderzoek is samen met het team en ouders een gezamenlijk gedragen visie met bijpassende jaarlijks terugkerende routines te ontwikkelen. Doordat mijn ambitie een verbetering in de praktijk omvat, betreft het hier een ontwerponderzoek. Volgens de Lange, Schuman & Montessori (2011) bestaat een ontwerponderzoek uit 3 fasen (figuur 10).

Figuur 10, onderzoeksfasen.

3.1 Vooronderzoek

Het vooronderzoek bestaat uit aanvullende literatuurstudie, een context- en behoefteanalyse, voorbeelden van good practice en raadpleging van deskundigen. Deze fase van het onderzoek is bepalend voor de opzet van het prototype.

Werkwijze context- en behoefteanalyse

Om zicht te krijgen op de context- en behoefteanalyse maak ik gebruik van een uitgebreid vooronderzoek volgens onderstaande werkwijze (figuur 11).

Contextanalyse	Interview directeur invullen zelfscan directeur, leerkracht, stagiair, 1 ouder, 1ouder MR lid
Behoeftanalyse	2 focusgroepen 1: alle leerkrachten en directie 2: ouders en een gedeelte van leerkrachten Enquêtes Uitzetten zelfgemaakte leerkracht- en ouderenquête. Terugkoppeling naar team en ouders. SWOT analyse in samenwerking met de directeur.

Figuur 11: Uitwerking context- en behoefteanalyse

3.1.1 Aanvullende Literatuurstudie

Dit praktijkgerichte onderzoek gaat uit van de uitgangspunten zoals genoemd door H Cox et al (2012). *'Ouderbetrokkenheid is een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders en school, waarin beide vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school) ontwikkeling van het kind.'*

Deze samenwerkingsvorm kenmerkt zich door uit te gaan van de 'wij cultuur' (Van den Berg et al, 2013) met educatief partnerschap (Klaassens, 2008) als hoogste vorm. Ouderbetrokkenheid 3.0 zoals beschreven door De Vries zou een mogelijke manier zijn om deze samenwerking mogelijk te maken.

De Vries geeft aan dat:

- Elke ouder betrokken is maar niet weet hoe hij/zij dat het beste doet.
- Elke leraar betrokken is maar niet elk weet hoe hij/zij ouders goed betreft.

Voor een succesvolle implementering van ouderbetrokkenheid 3.0 geeft het CPS Onderwijsontwikkeling en advies, 3 stappen aan (figuur 12):

Stap 1:

Een cultuurverandering: van informeren naar samenwerken.

Ouders en team worden bewust van de toegevoegde waarde van een goede ouderbetrokkenheid en het bijbehorende gedrag. Dit wordt gedaan middels de Samenwerkingsdag.

Stap 2:

Samenwerking vorm geven.

Daarbij gaan we uit van vier essentiële ingrediënten:

- startgesprekken
- individuele gespreksarrangementen
- nieuwjaarsreceptie in augustus
- ouders als 'buddy'

Stap 3:

Uw school voldoet aan de 10 criteria

- 1: Een heldere visie op ouderbetrokkenheid
- 2: Iedereen actief bij het schoolbeleid
- 3: Leerkrachten, leerlingen en ouders zijn welkom
- 4: Samen verantwoordelijk voor onderwijs
- 5: Leerkrachten, leerlingen en ouders zijn gelijkwaardig
- 6: Iedereen voelt zich verantwoordelijk voor elkaar
- 7: Samen bouwen aan een leerlingdossier
- 8: Openheid en duidelijkheid over klachten
- 9: Minstens 80% opkomst
- 10: Iedereen houdt zich aan de wet

Figuur 12, implementatiestappen volgens CPS

Betekenis voor dit onderzoek

Voor het succesvol implementeren van ouderbetrokkenheid 3.0 worden duidelijke stappen aangegeven. Op basis van de behoefte- en context-analyse zal gekeken worden welke stappen passend zijn voor onze praktijk. Dit kan in de praktijk betekenen dat niet alle genoemde stappen van De Vries doorlopen worden.

3.1.2 Contextanalyse

De contextanalyse is een beschrijving van de context waarbinnen 'de verandering' plaatsvindt. Om zicht te krijgen op deze context maak ik gebruik van een interview met de directeur en de ingevulde zelfscan van De Vries (2010).

Interview met directeur

Om de context in kaart te brengen is er gekozen voor een semi- gestructureerd interview met de directeur (verbatim opvraagbaar bij onderzoeker).

Voorafgaand waren twee vragen opgesteld.

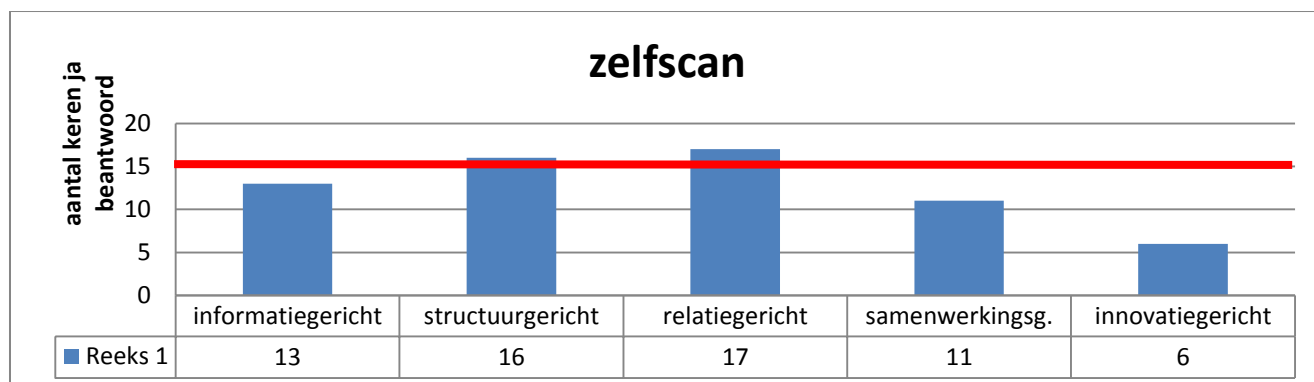
- Op welke manier kan ouderbetrokkenheid aansluiten bij de visie van school?
- Wat is het doel van ouderbetrokkenheid volgens de directie?

Samenvatting interview

In het interview geeft de directeur aan dat een visie met betrekking tot ouderbetrokkenheid nergens expliciet beschreven staat. Er is wel een nieuwe algemene schoolvisie en missie omschreven, waarin samen optrekken met ouders benoemd wordt. De directeur heeft zich middels een presentatie van P de Vries verdiept in ouderbetrokkenheid 3.0. Hij ziet hierbinnen mogelijkheden voor onze school. Een sterk punt uit ouderbetrokkenheid 3.0 vindt hij de dialoog tussen ouders en school. Dit sluit volgens hem aan binnen de missie/visie van school. De directeur geeft aan hij vindt dat iedere leerling recht heeft op een goede samenwerking tussen school en ouders, zodat er optimaal gewerkt kan worden aan de ontwikkeling van leerlingen. Dit is voor hem tevens het doel van ouderbetrokkenheid. Het liefst wil hij de definitie zoals genoemd bij ouderbetrokkenheid 3.0 vertaald zien binnen onze praktijk.

Zelfscan

Voor bepaling van het startpunt van school X, wordt de zelfscan van De Vries afgenomen. De Vries schrijft voor om dit af te nemen bij vijf personen; de directeur, een leerkracht, iemand van het onderwijs ondersteunend personeel, een willekeurige ouder en een ouder uit de medezeggenschapsraad (blanco zelfscan bijlage 1, ingevulde overzichten opvraagbaar bij onderzoeker). De vijf ingevulde zelfscans zijn verwerkt in onderstaande staafdiagram (figuur 13).

Figuur 13, uitslagen zelfscan

Toelichting

Bij een minimale score van 15 is de betreffende fase behaald.

Betekenis van deze zelfscan

Ervan uitgaande dat een fase pas behaald is bij een minimale score van 15, is er volgens de Vries sprake van een instabiel profiel, waarbij school veel energie steekt in het creëren van heldere structureren en het onderhouden van een goede relatie, zonder voldoende investering in het geven van goede informatie. Dit kan volgens de Vries leiden tot een onstabiele relatie. Om te komen tot een volgende fase zal er naast specifieke interventies gericht op een samenwerkingsgerichte school ook gewerkt moeten worden aan goede informatieverstrekking, zodat de onderliggende basis gestabiliseerd wordt. Voor een overzicht met opvallende punten uit de afname verwijst ik naar bijlage 2.

3.1.3 Behoeftanalyse

Tijdens de behoefteanalyse wordt in kaart gebracht welke wensen er zijn ten aanzien van de gewenste situatie. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een tweetal focusgroepen, en een leerkracht- en ouderenquête. De verkregen data uit de enquêtes zijn samen met de directeur omgezet tot een SWOT (Strength Weakness Opportunity Threat) analyse.

Focusgroepen

Om zicht te krijgen op de huidige en gewenste manier van werken zijn er binnen twee verschillende focusgroepen presentaties georganiseerd en hebben beide focusgroepen de huidige en gewenste situatie in kaart gebracht.

Presentatie 1 werd gehouden voor focusgroep 1, bestaande uit het team en de directie, op 29 maart 2016. Presentatie 2 werd gehouden voor focusgroep 2, bestaande uit drie geïnteresseerde ouders, drie ouders van de medezeggenschapsraad, vier leden van de ouderraad en een zestal teamleden op 21 april 2016. (presentatie team bijlage 3, verwerkingsopdrachten bijlage 4)

Onderstaand schema (figuur 14), voortgekomen tijdens de verwerkingsopdrachten, geeft niet alleen weer hoe de verschillende focusgroepen vinden dat er invulling gegeven wordt aan de schooltypen zoals benoemd in de zelfscan van P de Vries, maar beschrijft ook de gewenste situatie per focusgroep.

Er is bewust gekozen voor samenwerkingsgericht als laatste schooltype, omdat dit vanuit de zelfscan de meest logische stap in de schoolontwikkeling is.

Informatiegericht en structuurgericht.		
Huidige werkwijze opgesteld door beide focusgroepen	Focusgroep 1, gewenste situatie	Focusgroep 2, aanvulling door ouders gewenste situatie
Weblog vullen	Ouders informeren over weblog.	
Overdracht Hoera- basisschool		
Isy berichten	Verbeteren communicatie. Isy, Leerlink, contactouder. Dit schept verwarring.	Eenduidigheid in communiceren via ISY en nieuwsbrief Tijdig verstrekken van informatie.
Ouders laten helpen bij een reken gerelateerde activiteit	Lees- en rekenouders.	Ouders meer betrekken bij activiteiten in de school.
Werkgroepen met ouders, uitvoerde taken	Ouders binnen werkgroepen laten meedenken en uitvoeren Spreiding dagen van de week.	Mee eens
Geplande ouderavonden	(zie samenwerkingsgericht)	
	Verwachtingen ten aanzien van elkaar helder krijgen.	Zicht krijgen op werkwijze leerkrachten.

Relatiegericht		
Huidige werkwijze	Focusgroep 1, team	Focusgroep 2, aanvulling door ouders
Samen onderzoeken en achterhalen ontwikkelingsproblemen	Meer in gesprek gaan met ouders.	Dialogoog met ouders en kind aangaan.
Intake nieuwe leerlingen	Kleuterboekje samen met ouders	

Ouders meenemen vanaf intake eerste schooldag	doornemen en mogelijk aanvullen.	
Leerlingenzorg, zorg die we hebben met ouders en leerling		Ouders blijvend betrekken middels mailverkeer en gesprekjes.
Samen huiswerk bespreken		Opstellen nieuw huiswerkbeleid.
Overleg initiëren vanuit meerdere disciplines		
Ouders mogen altijd extra gesprekken aanvragen.	Ouders en kinderen meer aandeel geven in gesprekken.	Binnen gesprekken niet alleen praten over resultaten, maar meer insteken op het proces.
Ouders mogen meedoen met leeractiviteit in de klas	Ouders 1 keer per jaar uitnodigen om echt een les mee te volgen.	Kijken in de groep tijdens lessen.
Gesprekken met ouder over resultaten. Pilot in de bovenbouw ouder-kindgesprekken.	Pilot schoolbreed uitzetten Andere manier van gesprekken voeren, dus met kinderen, eerder in het jaar.	Ouder- kind – leerkracht gesprekken voeren.

Samenwerkingsgericht		
Huidige werkwijze	Focusgroep 1, team	Focusgroep 2, aanvulling door ouders
Consultatie. Ouders nemen actief deel aan het gesprek. Samen zoeken naar onderwijsbehoeftes en oplossingen	Voortzetten.	Werkwijze blijven hanteren.
Pilot oudergesprekken met kind in de bovenbouw	Kennismakingsgesprek aan het begin van het schooljaar. Ouders leren kennen, niet alleen formeel. Alle groepen ouder en kind gesprekken.	Kennismakingsgesprekken aan het begin van het jaar plannen met zowel ouders als kind. Niet alleen geplande gesprekken, maar ook 'informele' gesprekken tussendoor. Deze leveren veel zicht op de gang van zaken.
Ouders worden niet betrokken bij het opstellen van beleid	Ouders actief betrekken bij formuleren van beleid.	Ouders betrekken bij vormgeven en ontwikkelen van beleid Bespreken hoe school omgaat met klassenregels, belonen en straffen.
Ouders worden al meegenomen met een HGPD en de bijbehorende onderwijsbehoeftes	Samen met de ouder het HGPD vullen en hierbij ook het kind betrekken.	Met elkaar in gesprek blijven. Elkaar betrekken bij keuzes.
	Ouders mee laten draaien in de groep tijdens een les.	Uitspreken van verwachtingen tussen ouders en school. Kwaliteiten van ouders ook benutten in de groep.
Koffie uurtje	Info uurtje door ouders, voor ouders met directie.	

Figuur 14, overzicht huidige en gewenste invulling schooltypes.

Enquêtes

Zicht op de beleving van de huidige en de gewenste manier van werken van zowel de leerkrachten als de ouders kan richting geven aan criteria waaraan een ontwerp moet voldoen en past hierdoor goed binnen de behoeftanalyse. Een enquête biedt de mogelijkheid om in een korte tijd van grote aantallen mensen informatie te verkrijgen en is hierdoor een geschikt middel. Door gebrek aan een bestaande enquête met voor dit onderzoek passende vragen, is er een eigen enquête ontworpen voor zowel de leerkrachten (bijlage 5) als de ouders (bijlage 6).

Hierbinnen werden zowel open-, als gesloten vragen gesteld.

In Figuur 15 zijn de leerkracht- en ouderscores naast elkaar geplaatst. Discrepanties worden middels een blauwe kleur aangegeven. Gezamenlijke negatieve scores middels een rode kleur. (ingevulde enquêtes opvraagbaar bij onderzoeker). In bijlage 7 en 8 zijn respectievelijk de leerkracht- en ouderenquête uitgewerkt in staafdiagrammen.

	Leerkracht Respondenten 100%	Ouders Uitgezette vragenlijst 230. Ingevulde vragenlijst 119 Percentage 51,74%
Welkom op school (leerkrachtvraag/ oudervraag) Gezamenlijke vragen In hoeverre ben je het eens met:	In %	In %
1:Zorgen/ voelen welkom op school	100% zeer mee eens 0% eens 0% niet eens niet oneens, 0% oneens 0% zeer oneens 0% niet ingevuld	35,3% zeer mee eens 54,6% eens 7,6% niet eens niet oneens 0% oneens 0% zeer oneens 2,5% niet ingevuld
2:kennismakingsgesprekken zeer belangrijk	100% zeer mee eens 0% eens 0% niet eens niet oneens 0% oneens 0% zeer oneens 0% niet ingevuld	62,2 zeer mee eens 35,3% eens 2,5% niet eens niet oneens 0 % oneens 0% zeer oneens 0 % niet ingevuld
3:samen zorg dragen/ betrokken worden bij ontwikkeling kind	100% zeer mee eens 0% eens 0% niet eens niet oneens 0% oneens 0% zeer oneens 0% niet ingevuld	11,8% zeer mee eens 32,5% eens 44,4% niet eens niet oneens 6,8% oneens 0,8% zeer oneens 4,2% niet ingevuld
4: kennen beide ouders/ werkwijze leerkracht	0% zeer mee eens 0 % eens 50% niet eens, niet oneens 25% oneens 25% zeer oneens 0% niet ingevuld	5,9% zeer mee eens 50,4% eens 27,7% niet eens niet oneens, 14,3% oneens 1,7% zeer oneens 0 % niet ingevuld

5: Weet verwachtingen ouders / speelt in op verwachtingen Extra oudervraag 6 Ik heb het gevoel dat mijn hulp welkom is	0 % zeer mee eens 0 % eens 25% niet eens, niet oneens 50% oneens 25% zeer oneens 0% niet ingevuld	8,4% zeer mee eens 56,3% eens 25,% niet eens niet oneens 10,1% oneens 0% zeer oneens 0% niet ingevuld 21% zeer mee eens 62,2% eens 10,1% niet eens niet oneens 1,7% oneens 0% zeer oneens 5% niet ingevuld
Communicatie Gezamenlijke vragen Hoe tevreden ben je over: 1: 10 minutengesprekken/ idem 2: aantal gesprekken per jaar/ idem 3: verdeling aantal gesprekken / idem 4: informatieverstrekking tijdens het gesprek/ idem 5: inbreng ouders/ gelegenheid voor inbreng	0% erg tevreden 25% tevreden, 50% niet tevreden, niet ontevreden 25% ontevreden. 0% erg ontevreden 0% niet ingevuld 0% erg tevreden 50% tevreden, 50% niet tevreden, niet ontevreden 0% ontevreden. 0% erg ontevreden 0% niet ingevuld 0% erg tevreden 0% tevreden, 0% niet tevreden, niet ontevreden 75% ontevreden. 25% erg ontevreden 0% niet ingevuld 0% erg tevreden 100% tevreden 0% niet tevreden niet ontevreden 0% ontevreden, 0% erg ontevreden 0% niet ingevuld. 0% erg tevreden 25% tevreden 50% niet tevreden, niet ontevreden 25% ontevreden 0% erg ontevreden 0% niet ingevuld	24,4% erg tevreden, 58,8% tevreden, 10,9% niet tevreden niet ontevreden 4,2% ontevreden 0% erg ontevreden 4,2% niet ingevuld. 8,4% erg tevreden 63,9% tevreden 6,8% niet tevreden niet ontevreden 5% ontevreden 0% erg ontevreden 5,9% niet ingevuld. 10,9% erg tevreden 62,2% tevreden 12,6% niet tevreden niet ontevreden, 9,24% ontevreden, 0% erg ontevreden 5% niet ingevuld. 13,5% erg tevreden 63% tevreden 16% niet tevreden niet ontevreden 2,5% ontevreden 0% erg ontevreden 5% niet ingevuld. 20% erg tevreden 63,9% tevreden 6,7% niet tevreden niet ontevreden 4,2% ontevreden 0% erg ontevreden 4,2% niet ingevuld.

6: inbreng kind/ idem indien van toepassing	0% erg tevreden 0% tevreden 25% niet tevreden niet ontevreden 50% ontevreden 25% erg ontevreden 0% niet ingevuld	12,6% erg tevreden 39,5% tevreden 10,9% niet tevreden niet ontevreden 0% ontevreden 0% erg ontevreden 37% niet ingevuld.
7: Gelijkwaardigheid ouders-leerkracht tijdens gesprek/ school ziet ouders als gelijkwaardige gespreks-partners	0% erg tevreden 25% tevreden 25% niet tevreden niet ontevreden 50% ontevreden 0% erg ontevreden 0% niet ingevuld	4,3% erg tevreden 73,1% tevreden 5% niet tevreden niet ontevreden 0,8% ontevreden 0% erg ontevreden 6,7% niet ingevuld.
Extra leerkrachtvraag 8: Doorgaande lijn oudergesprekken	0% erg tevreden 0% tevreden 25% niet tevreden niet ontevreden 50% ontevreden 25 % erg ontevreden 0% niet ingevuld	
Extra oudervragen 8: Samenwerking school-kind-ouders		12,6% erg tevreden 63% tevreden 16,8% niet tevreden niet ontevreden 1,7% ontevreden 0% erg ontevreden 5,9 % niet ingevuld.
9: Informatie via ISY		18,5% erg tevreden 23,8% tevreden 16,8% niet tevreden niet ontevreden 37,6% ontevreden 0,8 erg ontevreden 2,5 % niet ingevuld.
10: Inhoud rapport		9,2% erg tevreden 41,1% tevreden 16,8% niet tevreden niet ontevreden 5% ontevreden 3,4 erg ontevreden 24,4% niet ingevuld
Visie Gezamenlijke vragen Hoe belangrijk vind je deze stellingen? 1: goed luisteren naar ouder/ goede luisterhouding	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	57,1% zeer belangrijk 37% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 5,9% niet ingevuld

2: in dialoog met ouder/ dialoog leerkracht	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	43,7% zeer belangrijk 46,3% belangrijk 5% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 5% niet ingevuld.
3: elkaar zien als gelijkwaardige partners/ idem	75% zeer belangrijk 25% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	54,6% zeer belangrijk 39,5% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 5,9% niet ingevuld.
4: gezamenlijk verantwoordelijkheid dragen/ idem	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	58,8% zeer belangrijk 37,8% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 3,4% niet ingevuld
5: visie ouders beluisteren/ meedenken over beleid	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	18,5% zeer belangrijk 59,7% belangrijk 17,6 neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 4,2% niet ingevuld.
6: advies vragen ouders over hun kind/ meedenken met begeleiding kind	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	53,8% zeer belangrijk 41,2% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 5% niet ingevuld
7: betrokkenheid van ouders ten aanzien van school/ wederzijdse afspraken maken ten aanzien van verwachtingen	100% zeer belangrijk 0% belangrijk 0% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 0% niet ingevuld	26% zeer belangrijk 58,8% belangrijk 9,2% neutraal 0% niet belangrijk 0% zeer niet belangrijk 5,9% niet ingevuld

Figuur 15, Vergelijkingsschema

SWOT

In samenwerking met de directeur zijn de verschillen, overeenkomsten en opvallend heden van de enquêtes, maar vooral ook de veelvuldig genoemde opmerkingen besproken. Op basis van deze gegevens is er een SWOT analyse opgesteld (figuur 16). Deze analyse legt zowel de sterke/ zwakke kanten verkregen uit de leerkrachten en ouderenquête als kansen/ bedreigingen van de organisatie bloot (Johnson, Whittington & Scholes, 2011).

Sterkten	Zwakten
- Ouders en leerkrachten zijn positief over de school. - Leerkrachten en ouders voelen zich beide sterk betrokken bij de ontwikkeling van het kind. - Leerkrachten en ouders willen meer samenwerking. - Leerkrachten en ouders vinden gelijkwaardigheid belangrijk. - Leerkrachten en ouders staan open voor verandering	- Leerkrachten en ouders weten onvoldoende wat elkaars verwachtingen zijn. - Leerkrachten en ouders kennen elkaar en elkaars werkwijze onvoldoende. - Volgens de leerkrachten zijn de 10 minutengesprekken niet goed verdeeld in het jaar en missen ze gelijkwaardigheid en inbreng van het kind. - Uit veelvuldig gemaakte opmerkingen van ouders missen de 10 minutengesprekken dialoog.
Kansen	Bedreigingen
- Veel studie en informatie over ouderbetrokkenheid. - Good practice andere school binnen bestuur.	- Geen visie ten aanzien van ouderbetrokkenheid. - Geen jaarlijks terugkerende ouderbetrokkenheid versterkende routines

Figuur 16, SWOT analyse

Naar aanleiding van de SWOT analyse is er een confrontatiematrix opgesteld. Binnen dit onderdeel van de SWOT-analyse worden sterke en zwakke punten "geconfronteerd" met kansen en bedreigingen met als doel een goede strategie te ontwikkelen. Samen met de directeur ben ik van mening dat onderstaande confrontatiematrix (figuur 17), middels de score 5,3 of 1, de voor onze organisatie meest relevante combinaties uit de opgestelde SWOT analyse weergeeft.

		Kansen		Bedreigingen	
Sterkten		Veel studie en info	Good practice	geen visie	Geen routines
	positief over school				
	sterke betrokkenheid bij ontwikkeling	3		5	
	willen samenwerken	1	3		1
	open houding voor verandering			3	5
zwakten	onvoldoende op de hoogte van elkaar verwachtingen		5	1	
	niet bekend met elkaar en elkaars werkwijze		1		3
	Gebrek aan dialoog binnen huidige gespreksvorm	5			

Figuur 17, confrontatiematrix

De hoogste scores zijn gemarkeerd en zijn vervolgens omgeschreven tot uitdagingen. Deze uitdagingen geven richting aan het ontwerpcriteria.

- Hoe kunnen we ons gebrek aan dialoog binnen de huidige gespreksvorm verbeteren door inzet van studie en informatie?
- Op welke manier kunnen we good practice inzetten, zodat we beter op de hoogte zijn van elkaar verwachtingen?
- Hoe kunnen we de sterke betrokkenheid van ouders en leerkrachten inzetten om de bedreiging van geen visie af te wenden?
- Hoe kunnen we met de open houding van ouders en leerkrachten ten aanzien van verandering de bedreiging van geen routines afwenden?

3.1.4 Good practice

Als good practice maak ik gebruik van School X. School X is middels de 'Community of Learning van de Fontys' voor het derde opeenvolgende jaar bezig met onderzoek naar ouderbetrokkenheid en heeft inmiddels verschillende interventies binnen de eigen praktijk ingezet. Om een beeld te krijgen van de afgelopen drie jaar maak ik gebruik van een narratief interview (naam school, naam geïnterviewde en verbatim opvraagbaar bij onderzoeker). Figuur 18 geeft middels een puntsgewijze opsomming weer welke stappen school X per jaar ondernomen heeft.

1^e jaar:

- Vanuit de Kwaliteitsmeting Primair Onderwijs aanleiding gezien om met ouderbetrokkenheid aan de slag te gaan.
- Noodzaak binnen het team besproken.
- Literatuurstudie.
- Met team bijeenkomst Peter de Vries bijwonen.
- Besluitvorming om te gaan werken met ouderbetrokkenheid 3.0.

2^e jaar:

- Start gemaakt met gesprekken tussen ouders, kind en leerkracht vanaf groep 1 in de maanden september, februari en juni/juni en waar noodzakelijk ook tussendoor.
- Verdere verdieping ouderbetrokkenheid 3.0.
- Gestart met werkgroep communicatie. Deze werkgroep bestaande uit ouders en leerkrachten bespreekt huidige en nieuwe communicatievormen, evalueert en borgt ze.
- Portfolio gekoppeld aan gespreksrondes.
- Evaluatie ingezette interventies.

3^e jaar:

- Introductie inloopmoment s' morgens.
 - Uitbreiding werkgroepen tussen ouders en leerkrachten.
 - Kijkmomenten voor ouders op school creëren. Ouders mogen meedraaien in de groep.
- Nog uit te voeren, opstelling schoolvisie met betrekking tot ouderbetrokkenheid.*

Figuur 18, jaarplanning

Advies verkregen van school X:

- 1: Gesprekken voeren met kinderen en ouders vanaf het begin van het schooljaar.
- 2: Samen met ouders afspreken wanneer en hoe ze met school willen communiceren middels een communicatieplan op maat.
- 3: Ouders in verschillende werkgroepen laten participeren en mee laten denken met schoolbeleid.
- 4: Ouders zicht laten krijgen op de gang van zaken binnen de klas middels kijkochtenden.

3.1.5 Raadpleging deskundige

Verdieping:

Middels het bijwonen van een presentatie van P de Vries op 5 oktober 2016 te Sittard heb ik mij verder verdiept in de werkwijze van ouderbetrokkenheid 3.0.

Advies

Het eerste prototype is middels mailverkeer (bijlage 9) aan P de Vries voorgelegd. Ondanks het advies van P de Vries om alle vier de basisvormen in te voeren, maak ik de keuze om schooljaar 2016-2017 te starten met de basisvormen waar volgens de ouders en de school de meeste behoefte aan is: nieuwjaarsreceptie en startgesprekken. De overige twee basisvormen 'ouderbuddy's en individueel gespreksarrangement' worden niet uitgesloten, maar kunnen mogelijk in een later stadium meegenomen worden. Tevens worden er eigen routines als basisvorm ingezet: deelname ouders aan werkgroepen en kijken in de klas.

3.2 Data overzicht vooronderzoek

Figuur 19 bevat een overzicht van data, verkregen uit de verschillende fasen van het vooronderzoek. Deze data zal gelden als input voor het prototype.

Fase van vooronderzoek	
Literatuurstudie/ Deskundige	Invoering van ouderbetrokkenheid 3.0 volgens een gedeelte van het stappenplan van De Vries.
Contextanalyse	Directeur: Opstellen schoolvisie Werken volgens uitgangspunten ouderbetrokkenheid 3.0 Zelfscan Investeren in informatiegericht, voor stabilisatie van de basis. Investeren in samenwerkingsgericht werken.
Behoeftanalyse	Leerkrachten Communicatie verbeteren: informeel en formeel Visie ouderbetrokkenheid opstellen Meer inbreng van kind en ouder tijdens gesprekken Ouders Meer dialoog tijdens oudergesprekken met ouder en kind Meer zicht krijgen op de dagelijkse gang van zaken in de groep Betere informatieverstrekking SWOT Dialoog aangaan Zicht krijgen op elkaars verwachtingen Visie opstellen Inzet routines
Good practice	Gesprekken voeren met ouders en kinderen vanaf het begin van het schooljaar. Ouders binnen werkgroepen laten participeren Kijkochtenden organiseren

Figuur 19, data overzicht

3.3 Ontwerpcriteria

Op basis van de data analyse uit literatuurstudie, contextanalyse, behoefteanalyse, good practice en raadpleging van deskundigen zijn onderstaande ontwerpcriteria voortgekomen (figuur 20). Deze ontwerpcriteria zijn leidend voor het opstellen van het prototype.

Literatuurstude/ Deskundigen: data	ontwerpcriteria
Invoering van ouderbetrokkenheid 3.0 volgens gedeelte stappenplan	Inzet nieuwjaarsreceptie en startgesprekken. Op basis hiervan gedeeltelijke gespreksafspraken maken. <i>Inzet buddy's en volledige individuele gespreksarrangementen worden bewust tijdelijk geparkeerd, i.v.m. haalbaarheid voor het team.</i>
Contextanalyse: data	ontwerpcriteria
Directeur: Opstellen schoolvisie Werken volgens ouderbetrokkenheid 3.0 Zelfscan Investeren in informatieverricht Investeren in samenwerkingsgericht	Focusgroep visie (ouders en leerkrachten) zie bovengenoemde punten. Bundelen afspraken ISY en allen toepassen. Ouders laten participeren in werkgroepen binnen vastgestelde grenzen Ouders maximaal betrekken bij de ontwikkeling van hun kind, dialoog aangaan.
Behoeftanalyse: data	ontwerpcriteria
Leerkrachten Communicatie verbeteren: informeel en formeel Visie ten aanzien van ouderbetrokkenheid opstellen. Ouders Meer dialoog tijdens oudergesprekken Meer zicht krijgen op de dagelijkse gang van zaken middels inloopmomenten Betere informatieverstrekking SWOT Dialoog aangaan Zicht krijgen op elkaars verwachtingen Visie opstellen Inzet routines	Informeel: nieuwjaarsreceptie en meekijken in de klas Formeel: dialoog aangaan, uitbreiden ouder/ kind gesprekken, wijzigen planning gesprekken Participeren in werkgroep visie Deelname ouder- kind – leerkracht gesprekken Inloopmomenten bezoeken, kijken in de groep. Lezen berichten op ISY. Ouder-kind- leerkracht gesprekken met inbreng door allen. Binnen gesprekken bespreken. Zicht krijgen op werkwijze leerkracht middels kijkochtenden en inloopmomenten. Werkgroep visie (ouders en leerkrachten) Inzet nieuwjaarsreceptie, ouder-kind-leerkracht gesprekken, deelname ouders bij werkgroepen en kijkochtenden

Figuur 20, ontwerpcriteria

3.4 Ontwerpfase onderzoek

Tijdens de ontwerpfase van het onderzoek wordt het prototype op basis van ontwerpcriteria opgesteld, aan betrokkenen voorgelegd, aangepast, geïmplementeerd en waar mogelijk geëvalueerd.

3.4.1 Eerste prototype

Het eerste prototype is tot stand gekomen door de ontwerpcriteria uit figuur 20 om te zetten in 3 veranderpunten (figuur 21).

1: Verbeteren informatieverstrekking	Opstellen format voor leerkrachten. Hoe te werken met informatieverstrekking middels ISY.
2: Opstellen visie	Focusgroep visie. Ouders en leerkrachten stellen onder begeleiding van onderzoeker de schoolvisie met betrekking tot ouderbetrokkenheid op.
3: Invoeren routines ter bevordering ouderbetrokkenheid volgens ouderbetrokkenheid 3.0	Nieuwjaarsreceptie: doel kennis maken met elkaar. Verbinden leerkracht met ouders en kinderen en ouders onderling. Driehoeksgesprekken: doel, door middel van dialoog verwachtingen, doelen uitspreken en afspraken met elkaar maken. Ouders nemen deel aan een werkgroep waarbinnen beleid opgesteld wordt. Kijken in de klas: doel, ouders zicht geven op de manier van werken in de klas

Figuur 21, eerste prototype

3.4.2 Voortgekomen veranderplan voorleggen aan betrokkenen en deskundige

Bovengenoemd prototype omvat 3 veranderpunten die op grond van het vooronderzoek opgesteld zijn. Daar er door deze veranderpunten gestreefd wordt naar een verandering van de praktijk, wordt dit prototype in het vervolg van het verslag omschreven als veranderplan. Dit veranderplan is besproken met 4 collega's, 2 ouders van de medezeggenschapsraad, 2 willekeurige ouders, de leerlingenraad en is middels een mail voorgelegd aan P de Vries. Op basis van hun input is het veranderplan in figuur 22 aangepast.

3.4.3 Veranderplan met aanpassingen

1: Verbeteren informatieverstrekking	Opstellen format voor leerkrachten. Hoe te werken met informatieverstrekking middels ISY. Format ook aan ouders voorleggen.
2: Opstellen visie	Focusgroep visie. Ouders, leerkrachten en de teamleider stellen onder begeleiding van onderzoeker de schoolvisie met betrekking tot ouderbetrokkenheid op. Nadien de directie, het team en alle ouders

	de gelegenheid geven om te reageren op de opgestelde visie.
3: Invoeren routines ter bevordering ouderbetrokkenheid	1: Nieuwjaarsreceptie: Doel kennis maken met elkaar. Verbinden leerkracht met ouders en kinderen en ouders onderling. 2: Driehoeksgesprekken tussen ouders- kind en leerkracht: Doel, door middel van dialoog verwachtingen, doelen uitspreken en afspraken met elkaar maken. Werken met een format, zodat ouders en kinderen voorafgaand richting geboden wordt en leerkrachten de koppeling met het portfolio kunnen maken. Gesprekken plannen aan de start van het jaar, in het midden en aan het einde, mogelijkheid bieden om tussentijds ook gesprekken te plannen. 3: De werkgroep 'Huiswerk', waarin ouders, directie en leerkrachten zullen deelnemen wordt als pilot ingezet. 4: Kijken in de klas: Doel, ouders zicht geven op de manier van werken in de klas. Leerkrachten zijn sceptisch en willen hier in een later stadium van gedachten over wisselen

Figuur 22, aangepast prototype

3.4.4 Uitproberen veranderplan

Doordat er gestart is met uitvoeren vanaf het schooljaar 2016-2017, is het mogelijk om op verschillende onderdelen uit het veranderplan terug te kijken en waar mogelijk te evalueren op uitvoerbaarheid, aansluiting bij behoefteanalyse en ervaringen van leerlingen, ouders en leerkrachten.

3.4.4.1 Terugblik op het verbeteren van informatieverstrekking

Uit zowel de context- als de behoefteanalyse bleek de informatieverstrekking vanuit school onvoldoende. Er miste eenduidigheid. Op basis hiervan is er in het begin van het schooljaar een werkgroep, bestaande uit vier leerkrachten, aan de slag gegaan met het opstellen van een afspraken schema omtrent ISY. Het eerste format is door de oudergeleding van de medezeggenschapsraad, ouderraad en een drietal overige ouders bekeken en voorzien van aanpassingen. Deze aanpassingen zijn door de werkgroep verwerkt tot het uiteindelijke afspraken schema, wat door alle leerkrachten gehanteerd wordt (bijlage 10). In januari heb ik samen met de directeur teruggeblikt op de uitvoering van de gemaakte afspraken. Middels het per groep bekijken van de verschillende onderdelen van ISY hebben we geconstateerd dat de gemaakte afspraken goed uitgevoerd worden. Een aandachtspunt bleek wel het tijdig en lang genoeg plaatsen van berichten. Deze afspraak stond niet op het bestaande schema,

maar is inmiddels met rood aangevuld. Ook worden oudergesprekken sinds februari via ISY gepland en zijn deze afspraken ook toegevoegd aan het bestaande schema. Aan het einde van dit schooljaar zal middels het opnieuw invullen van de zelfscan van De Vries blijken of de verbetering in informatieverstrekking geleid heeft tot toename van de score op informatiegerichte school.

3.4.4.2 Terugblik op het visietraject

Daar het visietraject op het moment van schrijven nog niet voltooid is, kan er geen evaluatie plaatsvinden. Er kan wel teruggeblikt worden op het proces dat tot dusver doorlopen is. De werkgroep Visie, bestaande uit acht ouders en vier leerkrachten, heeft gedurende een avond volgens de stappen uit het boek 'Ouderbetrokkenheid voor elkaar' van H Cox et al (2012), een eerste opzet voor de visie opgesteld. Deze constructieve avond, met veel dialoog paste geheel binnen de visie van ouderbetrokkenheid 3.0, waar sprake is van gelijkwaardige samenwerking. Het resultaat, een conceptvisie gedragen door de gehele focusgroep. (zie bijlage 11 brief van één van de ouders)

In februari 2017 heeft de directeur deze conceptvisie aangevuld (bijlage 12)

Op dit moment wordt de conceptvisie aan het team voorgelegd. Het team heeft twee weken de tijd om hierop te reageren. Daarna worden alle ouders van de school middels ISY in de gelegenheid gesteld om aan te vullen. Begin juni zal de werkgroep tijdens een afsluitende avond terugblikken op het visietraject en wordt de conceptvisie vastgesteld tot uiteindelijke visie.

3.4.4.3 Terugblik of evaluatie van verschillende routines

Figuur 23 geeft een evaluatie of terugblik van verschillende routines weer.

Evaluatie Nieuwjaarsreceptie

Gemiddelde opkomst in %: 64,6% (opkomst per groep bijlage 13)

Aan de start van het schooljaar was er bij zowel de ouders als de leerkrachten nog veel onduidelijkheid over de invulling van de nieuwjaarsreceptie. Dit heeft geleid tot extra uitleg voor leerkrachten, een schriftelijke uitleg aan ouders en uitleg van leerkrachten aan leerlingen binnen de groepen. Desondanks bleek uit de evaluatie dat ouders andere verwachtingen hadden en gaven de leerkrachten aan dat ze het lastig vonden om goede invulling te geven aan de receptie.

Op basis van de evaluaties (bijlage 13) kan de conclusie getrokken worden dat de nieuwjaarsreceptie als routine zou passen binnen onze jaarplanning, maar nog verdere aanpassing vraagt in:

- tijdsduur
- tijdstip
- Verduidelijking inhoud/bedoeling nieuwjaarsreceptie
- mogelijkheid om na school gehouden te worden

Terugblik driehoeksgesprekken

Er is nog geen gerichte evaluatie geweest van de nieuwe gesprekscyclus waarin de driehoeksgesprekken aan het begin van het jaar een onderdeel zijn. Toch kan er gesproken worden over een positieve start. Binnen de leerlingenraad hebben de leerlingen zich zeer positief uitgelaten over het deel mogen nemen aan gesprekken en gezamenlijk invulling geven aan doelen. Het hiervoor gebruikte format (bijlage 14) vond de leerlingenraad

duidelijk en prettig om in te vullen. Verschillende ouders hebben hun leerkracht en de directeur laten weten blij te zijn met de dialoog tussen hun kind, de leerkracht en zichzelf, maar geven ook aan dat het soms wenselijk is om alleen met de leerkracht in gesprek te gaan. Vanuit de teamleden is naar voren gekomen dat het contact met ouders en kinderen geïntensiveerd is en er minder afstand gevoeld wordt. In juni zal een korte enquête onder teamleden, ouders en kinderen uitgezet worden. De uitkomsten van deze enquête zullen gebruikt worden voor vervolgstappen.

Werkgroep huiswerkbeleid

De werkgroep is nog volop bezig met het ontwikkelen van huiswerkbeleid, maar zowel de leerkrachten als de ouders laten zich positief uit over de samenwerking. Met name de verschillende zienswijze en ontstane dialoog wordt als zeer zinvol ervaren.

Kijken in de klas

Ondanks de eerder genoemde sceptische houding van de leerkrachten, heeft de meerderheid van het team tijdens het studiemoment van 8 februari besloten om “kijken in de klas” in alle groepen uit te voeren. Dit zal na de meivakantie plaatsvinden.

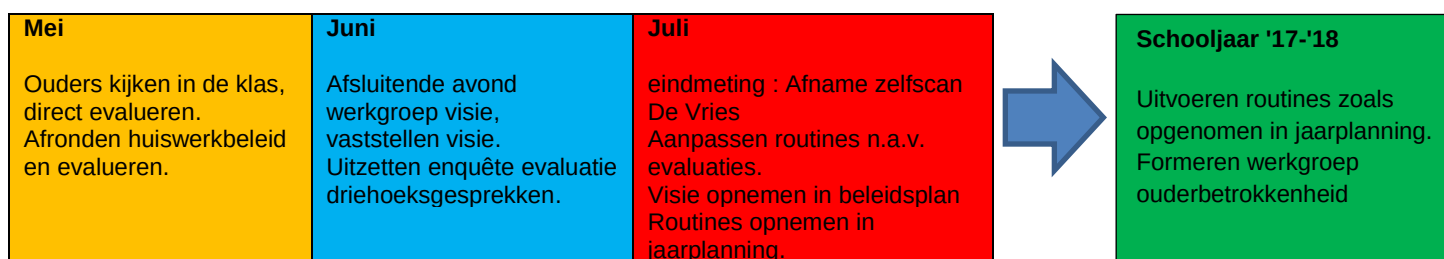
Figuur 23, terugblik en evaluatiemoment

3.4.5 Implementatie ontwerpproduct

Het uiteindelijke ontwerpproduct zal na uitvoering en evaluatie van het gehele veranderplan aan het einde van dit schooljaar opgesteld worden. Vanaf schooljaar 2017-2018 zal dit ontwerp binnen het beleidsplan en de jaarplanning opgenomen zijn en uitgevoerd worden.

3.4.6 Summatieve evaluatie ontwerp

Onderstaande tijdlijn (figuur 24) geeft de verschillende stappen weer die dit schooljaar nog genomen moeten worden om te komen tot het uiteindelijke ontwerp dat opgenomen wordt binnen het beleidsplan en de jaarplanning.

Figuur 24, tijdlijn

Hoofdstuk 4 Triangulatie, betrouwbaarheid en validiteit

In dit hoofdstuk wordt beschreven op welke manier de triangulatie, betrouwbaarheid en validiteit gewaarborgd wordt.

4.1 Triangulatie

Triangulatie wordt ook wel een driehoeksmeting genoemd (De Lange et al., 2001). Binnen deze meting wordt een onderzoek vanuit verschillende invalshoeken en methoden bekeken waardoor de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek toeneemt. De in het theoretische kader besproken onderwerpen zijn vanuit verschillende boeken, wetenschappelijke publicaties en artikelen onderbouwd. Door vanuit verschillende invalshoeken naar het onderwerp te kijken, ze te vergelijken met elkaar en aan elkaar te koppelen is de betrouwbaarheid van dit theoretisch kader vergroot. Binnen de behoefte- en contextanalyse is er gebruik gemaakt van een drietal methodieken; interview, enquêtes en focusgroepen. Hiernaast is er ook gekeken vanuit diverse perspectieven, waardoor het probleem niet alleen vanuit verschillende methodieken, maar ook vanuit intern, (directie/schoolniveau en team/groepsniveau), en extern (ouders/ouderniveau) perspectief bekeken is.

4.2 Betrouwbaarheid en validiteit

Er wordt op verschillende manieren gewerkt aan het verhogen van de betrouwbaarheid en validiteit van het onderzoek. Naast kwalitatieve gegevens (interview, focusgroepen) is er bewust gekozen om gebruik te maken van kwantitatieve gegevens (zelfscan en leerkracht- en ouderenquête). Volgens De Lange et al (2011) vergroot deze combinatie de betrouwbaarheid van het onderzoek. De gebruikte zelfscan van de Vries is valide voor dit onderzoek, omdat het middels een vastgestelde normering meet in welke fase van schoolontwikkeling de school zich bevindt. Doordat er gebruik gemaakt wordt van een kleine respondentengroep, vijf personen, is hij op zichzelf staand niet betrouwbaar genoeg, vandaar dat er verdere data verzameld is middels focusgroepen en enquêtes.

De eigengemaakte enquêtes zijn niet gekoppeld aan geijkte normering en zijn hierdoor minder betrouwbaar. Door in grote lijnen dezelfde vragen te stellen aan zowel de leerkrachten, als de ouders, is het mogelijk om meningen met elkaar te vergelijken, waardoor het gebrek aan een betrouwbare normering opgevangen wordt. Er is sprake van een representatief beeld, doordat alle leerkrachten en ouders als respondenten benaderd zijn.

De keuze om binnen focusgroepen samen te werken met alle betrokken partijen, heeft de validiteit van deze onderzoeksmethode doen toenemen.

Ondanks dat er binnen het onderzoek gericht gewerkt is aan het verhogen van validiteit en betrouwbaarheid, kunnen verschillende factoren dit ook in twijfel trekken. Doordat één persoon niet meer werkzaam is op onze school, is het niet mogelijk om voor de nameting van de zelfscan dezelfde personen te benaderen. Hiervoor zal iemand in een vergelijkbare functie benaderd worden. Tevens maakt de onderzoeker deel uit van het onderzoek, waardoor niet met zekerheid kan worden gesteld dat zij door de opgedane voorkennis objectief zal blijven handelen.

Hoofdstuk 5 Conclusies en discussie

In dit hoofdstuk zal allereerst antwoord gegeven worden op de deelvragen alvorens de onderzoeksvraag te beantwoorden.

5.1 Beantwoording deelvragen

1: Wat is de huidige situatie met betrekking tot ouderbetrokkenheid?

Zoals in hoofdstuk 2 beschreven, dien je volgens de Vries (2010) voor het opstellen van een specifieke visie te weten welke school je voor ouders wilt en kunt zijn. Het in kaart brengen van de huidige en gewenste situatie geeft richting aan het einddoel.

Volgens Bateson (1979) vergroot deze werkwijze de kans op een succesvol resultaat. Voorafgaand aan dit onderzoek stond nergens beschreven hoe ouderbetrokkenheid op de Leerlingst vormgegeven werd. Door het invullen van de zelfscan van de Vries (2010), gesprekken met focusgroepen en uitzetten van de leerkracht- en ouderenquête kon er invulling gegeven worden aan dit beeld.

Vanuit de zelfscan komt een onevenwichtig profiel naar voren, waarbij school veel energie steekt in het creëren van heldere structuren en het onderhouden van een goede relatie, zonder voldoende investering in het geven van goede informatie. Het samenwerken met 2 focusgroepen heeft een duidelijk beeld opgeleverd van de huidige, maar ook gewenste interventies op het gebied van ouderbetrokkenheid en bevestigd dit de bevindingen uit de zelfscan. Voor een overzicht van deze interventies verwijs ik naar figuur 14 uit hoofdstuk 4.

Door invulling van de leerkracht- en ouderenquêtes geven beide doelgroepen aan op welke manier ze de huidige situatie beleven en wordt er middels open vragen richting geboden voor mogelijke veranderingen. Onderstaand figuur (25) vat in het kort de belangrijkste punten uit figuur 15 van hoofdstuk 4 samen.

	Leerkrachten en ouders
Welkom	De basis, zich welkom voelen is aanwezig. Kennismakingsgesprekken vinden beiden wenselijk Ouders vinden dat ze meer betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling van het kind. Beiden kennen elkaar en elkaars werkwijze niet. Leerkrachten zijn niet op de hoogte van de verwachtingen van ouders, maar spelen er wel goed op in.
Communicatie	Leerkrachten en ouders zijn niet tevreden over: - Verdeling gesprekken in een jaar - De inbreng van ouders in een gesprek (dialoog) - De inbreng van het kind tijdens een gesprek - Gelijkwaardigheid tijdens het gesprek Ouders zijn niet tevreden over de communicatie via ISY. Leerkrachten missen een doorgaande lijn met betrekking tot gesprekken.
Visie	Leerkrachten en ouders vinden dialoog zeer belangrijk, willen elkaar benaderen als gelijkwaardige partners met gezamenlijke verantwoordelijkheid en willen wederzijdse afspraken maken ten aanzien van verwachtingen.

Figuur 25, samenvatting datagegevens enquêtes.

2: Welke gezamenlijke visie past volgens de ouders en de leerkrachten bij de school?

Het opstellen van een schoolvisie op ouderbetrokkenheid is volgens diverse deskundigen (Cijvat & Voskens, 2008, Smit et al, 2006 en de Vries, 2015) een zeer bepalende factor voor een succesvolle ouderbetrokkenheid. Door in dialoog te gaan met leerkrachten, directie en ouders ontstaat gezamenlijke betekenisverlening (Verbiest, 2003) wat bepalend is voor een geslaagde concretisering van de visie op ouderbetrokkenheid (Cox et al, 2012).

Als begeleider van deze dialoog kijk ik met trots terug op een tweetal avonden waarin er een echt gesprek tussen leerkrachten, directie en ouders heeft plaatsgevonden, met onderstaande conceptvisie als resultaat:

Ouderbetrokkenheid op de Leerlingst gaat uit van een transparante samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Wederzijds respect, een open en eerlijke communicatie en een onderzoekende houding zijn belangrijke uitgangspunten. De school en de ouders zijn flexibel en houden waar mogelijk rekening met elkaars behoeften. Ouders fungeren als specialist als het gaat om hun eigen kind. Dit leidt in samenspraak met de deskundigheid van de school tot een optimale begeleiding en afstemming op het kind. Ouders en school zijn er samen verantwoordelijk voor dat de continuïteit gewaarborgd blijft gedurende de hele schoolloopbaan.

Doordat ouders de mogelijkheid geboden krijgen om te participeren in de dagelijkse praktijk, dient de school ook als ontmoetingsplaats voor volwassenen en kinderen in de dorpen Haelen en Nunhem.

3: Welke routines passen bij de manier waarop wij ouderbetrokkenheid willen vormgeven?

Doordat ik net als Van den Berg et al, 2013 van mening ben dat routines herkenbare, betekenisvolle en terugkerende activiteiten zijn die de ouderbetrokkenheid vergroten, ben ik tijdens dit onderzoek op zoek gegaan naar routines die passen bij de hulpvraag van leerkrachten en ouders zoals gesteld in de behoefteanalyse.

Inmiddels zijn er verschillende routines toegepast of worden komende periode uitgevoerd. Op dit moment kan er nog geen definitief antwoord gegeven worden op de gestelde deelvraag, daar de evaluatie van elke routine bepalend is of en op welke manier de routine opgenomen wordt in het beleidsplan. Aan het einde van dit schooljaar zullen onderstaande routines geëvalueerd worden en krijgen ze een mogelijke plek binnen de jaarplanning:

- Nieuwjaarsreceptie (als enige geëvalueerd, maar nog niet aangepast)
- Driehoeksgesprekken met ouder, kind en leerkracht aan de start, het midden en het einde van het schooljaar.
- Samen met ouders nadenken over beleidsstukken
- Kijkmomenten in de groep.

Doordat inmiddels duidelijk is dat er een werkgroep “ouderbetrokkenheid” bestaande uit leerkrachten en ouders geformeerd wordt in het schooljaar 2017-2018, blijven

routines geborgd en bestaat de mogelijkheid dat het aantal routines in de toekomst zal toenemen.

5.2 Beantwoording onderzoeksvraag:

Hoe kan ouderbetrokkenheid, gedragen door het team en ouders er op basisschool de Leerlingst uitzien?

Uit dit onderzoek blijkt ouderbetrokkenheid veel meer dan het opstellen van een schoolvisie met bijpassende routines. Met name de open dialoog, wederzijdse verantwoordelijkheid en intensieve samenwerking tussen ouders en school zijn verantwoordelijk voor een succesvolle concretisering van ouderbetrokkenheid. De visie en bijpassende routines zijn slechts helpend voor de concrete invulling hiervan. De uit het theoretisch kader gekozen definitie is zeer passend voor dit onderzoek. *'Ouderbetrokkenheid is een gelijkwaardige en niet vrijblijvende samenwerking tussen ouders en school, waarin beide vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid werken aan de (school) ontwikkeling van het kind.'* (Cox et al, 2012).

In de praktijk geven ouders en leerkrachten aan een gelijkwaardige bijdrage te willen leveren aan de ontwikkeling van het kind. Dit betekent dat we voortdurend in gesprek zijn met ouders (en leerlingen) over de ontwikkeling van het kind, het beleid van de school en verwachtingen ten aanzien van elkaar. In het beleidsplan zal de door de ouders, leerkrachten en directie opgestelde schoolvisie op ouderbetrokkenheid en de bij deelvraag 3 beschreven routines opgenomen worden. Ook wordt er in het schooljaar 2017-2018 een werkgroep “ouderbetrokkenheid” opgesteld. Deze werkgroep bestaande uit leerkrachten en ouders heeft niet alleen de taak om routines te borgen, maar zal ouderbetrokkenheid ook verder laten groeien.

5.3 Discussie

De zelfscan is onder een kleine respondentengroep, vijf personen, afgenomen. Hierdoor kunnen de onderzoeksresultaten onbetrouwbaar zijn. Mogelijk dat een andere respondentengroep tot afwijkende resultaten gekomen was. Door het gebrek aan een passende enquête voor de leerkrachten en de ouders, is er een eigen enquête ontworpen. Hierdoor is een systematische vergelijking met andere enquêteresultaten niet mogelijk. Doordat de antwoorden op de gesloten vragen afwijken van de open vragen is het mogelijk dat er sociaal wenselijke antwoorden gegeven zijn door de respondenten. Dit kan de data beïnvloeden. Het prototype is nog niet volledig uitgevoerd. Hierdoor is het niet mogelijk om een definitief ontwerp op te stellen. Ook heeft er nog geen nameting plaatsgevonden, waardoor nog niet met zekerheid vast te stellen is dat de ingezette interventies geleid hebben tot een groei in schoolontwikkeling op het gebied van ouderbetrokkenheid. Door gemis aan evaluaties kan op dit moment nog niet worden vastgesteld dat de ingezette routines passen bij de manier waarop wij ouderbetrokkenheid willen vormgeven.

Ondanks dat vanuit de praktijk signalen door leerkrachten, ouders en kinderen worden afgegeven dat er sprake is van gedeelde verantwoordelijkheid en gelijkwaardige samenwerking, is het op dit moment in het onderzoek nog niet mogelijk om dit feitelijk vast te stellen.

Hoofdstuk 6 Aanbevelingen voor verder onderzoek en reflectie

In dit hoofdstuk zullen aanbevelingen voortkomend uit de resultaten gegeven worden en blik ik terug op mijn persoonlijke ontwikkeling.

6.1 Aanbevelingen

In mijn onderzoek ben ik erachter gekomen dat ouderbetrokkenheid veel meer omvat dan het schrijven van een schoolvisie en inzetten van routines.

Samenwerking moet van twee kanten komen. Allereerst moeten men ervoor openstaan, maar daarnaast is het hebben van een juiste houding van leerkrachten, waarin aangetoond wordt dat ouders een aandeel kunnen hebben in samenwerking van groot belang (Iritié, Loerts, Smulders, Van Meersbergen, Paalman & Wiersma, 2011). Op basis van deze bevinding wil ik allereerst aanbevelingen schrijven voor het hebben van een juiste houding bij leerkrachten, zodat wij hiermee in de toekomst ook nieuwe leerkrachten kunnen begeleiden. Daarnaast heb ik ervaren dat routines niet zomaar ingezet kunnen worden, daarom zal ik hier ook aanbevelingen voor geven. Als laatste zullen er algemene aanbevelingen gegeven worden op basis van het uitgevoerde onderzoek.

Elementen voor een juiste houding van leerkrachten:

- Benader ouders positief, waardeer inbreng van ouders, en zorg dat je een open houding aanneemt.
- Ga in gesprek met ouders. Ga de dialoog aan door vragen te stellen, goed te luisteren en af te stemmen.
- Zorg niet alleen voor formeel contact, maar schep ook een band door informeel contact.
- Spreek samen verwachtingen uit en controleer samen of deze waargemaakt zijn.

Ouderoutines kunnen ouderbetrokkenheid vergroten:

- Onderzoek of de routine past bij de behoefte van ouders, leerkrachten en kinderen.
- Leg duidelijk uit waarvoor een routine dient.
- Check of de routine past bij het beoogde doel door evaluaties onder ouders, kinderen en leerkrachten uit te zetten.
- Pas waar nodig een routine aan.

Aanbevelingen na uitvoering van dit onderzoek:

- Uiteindelijke visie vaststellen en opnemen in het beleidsplan van de school.
- Uitgevoerde routines evalueren, aanpassen en opnemen binnen de jaarplanning.
- Nameting Zelfscan de Vries.
- Formeren werkgroep “ouderbetrokkenheid” bestaande uit ouders en leerkrachten.
- Bekijken in hoeverre een ‘communicatieplan op maat’ past op school X.
- Verder verdiepen in passende routines, zoals bijvoorbeeld ouderbuddy’s, koffie uurtjes en inloopavonden.

6.2 Betekenis voor mijn professionele context en persoonlijke ontwikkeling

Ik ben van mening dat dit onderzoek een belangrijke bijdrage geleverd heeft aan het verder ontwikkelen van mij als persoon. In deze paragraaf omschrijf ik deze ontwikkeling volgens de prestatie-indicatoren 1B-5B-7A en 7B.

Communicatie loopt als rode draad door dit onderzoek. Zonder communicatie was dit onderzoek niet mogelijk. Als onderzoeker heb ik heel bewust de dialoog met collega's, directieleden en ouders opgezocht. Dit bleek voor mij niet altijd even gemakkelijk. Ik heb geleerd om meer geduld te bewaren en minder te sturen in gesprekken. Als persoon wil ik graag snel vooruit, waardoor ik de neiging heb om voor een ander uit te lopen. Door goed te luisteren, in te spelen op antwoorden en gericht samen te vatten, heb ik geleerd om meer samen te lopen.

Vanuit de theorie en het gericht opzoeken van de samenwerking met ouders is mijn visie ten aanzien van ouderbetrokkenheid veranderd. Een visie en routines alleen zorgen niet voor toename van ouderbetrokkenheid, maar kunnen wel helpend zijn. Onderliggend aan goede ouderbetrokkenheid ligt een open, luisterende houding en een gelijkwaardige opstelling van de leerkracht naar ouders toe. Dat dit voortdurende investering, inleving en aanpassing van mij als leerkracht vraagt blijkt uit de praktijk. Door mij binnen verschillende gesprekken aan te passen aan de ouders en het kind, verliepen deze gesprekken soepel en was er sprake van gedeelde verantwoordelijkheid. Hierdoor ontstond er meer contact en betrokkenheid en dus toename van ouderbetrokkenheid. Onderwijs blijkt zo niet alleen passend voor het kind, maar ook voor de ouder.

Binnen dit onderzoek heb ik een begeleidende rol aangenomen, waardoor ik niet mezelf, maar vooral de ander in zijn kracht gezet heb. Heel bewust heb ik af en toe een stapje terug gezet om te kijken en te luisteren naar de ander, zodat ik mijn begeleiding hierop kon aanpassen. Dit heeft mij geleerd om dit onderzoek aan te laten sluiten aan de behoeftes van het team en de ouders.

Als onderzoeker blik ik trots terug op de stappen die binnen mijn school genomen zijn. Niet alleen ikzelf, maar het gehele team heeft het aangedurfd om ons open te stellen en een echte dialoog met ouders aan te gaan.

Literatuurlijst

- Bateson, G. (1997). *Mind in nature: A Necessary Unity*. Toronto: Bantam
- Bakker, J., Denessen, E., Dennissen, M., & Oolbekkink-Marchand, H. (2013). *Leraren en ouderbetrokkenheid een reviewstudie naar de effectiviteit van ouderbetrokkenheid en de rol die leraren daarbij kunnen vervullen*. Radboud Universiteit : Nijmegen.
- Beek, S., Rooijen, A. van, en Wit, C. de. (2007). *Samen kun je meer dan alleen. Educatief partnerschap met ouders in primair en voortgezet onderwijs*. Den Haag: Q*Primair en 's-Hertogenbosch: KPC Groep
- Berg, I. van den. Christiaanse, H. Dankers, L. Groot-Ketelaars, E (2013) *Succes! met ouders*. Barcelona: Eduforce.
- Beukering, T.v., & Pameijer, N. (2008). *Handelingsgericht werken: een handreiking voor de interne begeleider. Samen met leraar, ouder en kind aan de slag*. Leuven/ Voorburg: Acco.
- Cauffman, L. & Dijk, J. van (2009). *Handboek oplossingsgericht werken in het onderwijs*. Amsterdam: Boom Onderwijs.
- Cijvat, I., Voskens, C. en Boer, H de (2009), *Een onderzoek naar de rol van ouders in het Primair Onderwijs*. Amersfoort: CPS
- Cox, H., Galjaard, H., Heldoorn, G., Vries P. de (2012) *Ouderbetrokkenheid voor elkaar*. Amersfoort, CPS
- CPS (2010) *Visie op ouderbetrokkenheid* geraadpleegd op 23 augustus 2016 van www.cps.nl/library/download/.../cps-visie_op_ouderbetrokkenheid.pdf
- Deci, E.L. & Ryan, R.M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self-Determination in Human Behavior*. New York: Plenum, 65-98
- Desforges, C. en Abouchar, A. (2003). *The impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievements and adjustment: A literature review*. London: Department for Education and Skills
- Ecorys en Oberon (2012), *Monitor ouderbetrokkenheid in het Po, Vo, Mbo*, Ministerie van OCW
- Epstein, J.L. (2001). *School, Family and Community Partnerships. Preparing Educators and Improving Schools*. Boulder, Colorado: Westview Press.
- Fan, X. & Chen, M. (2001). *Parental involvement and students' academic achievement: A Meta analysis*. Educational Psychology Review, 13(1), 1-22.

Fantuzzo, J., MacWayne, C. & Perry, M.A. (2004). *Multiple Dimensions of Family Involvement and Their Relations to Behavioral and Learning Competencies for Urban, Low-Income Children*. *School Psychology Review*, 33(4), 467-480.

Henderson en Mapp (2002), *A new wave of evidence: the impact of School, Family and Community Connections on Student achievement*. Aston: SEDL's National Center for Family & Community Connections with Schools.

Hoover-Dempsey, K.V., Walker, J.M.T., Sandler, H.M., Whetsel, D., Green, C.L., Wilkins, A.S. & Closson, K. (2005). Why Do Parents Become Involved? Research Findings and Implications. *The Elementary School Journal*, 106(2), 105-130.

Huiksloot-Kramp. M. van (2010). *Samen op bezoek*. Een onderzoek naar uitbreiding van betrokkenheid tussen ouders en school middels een kleinschalig project. Praktijkonderzoek M SEN.

Iritié, E. M., Loerts, M., Smulders, F., Meersbergen, E. v., Nelen, M., Paalman, I., & Wiersma, H. (2011). *De leraar maakt het verschil. Alle leerlingen doen mee*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant-Uitgevers n.v.

Jacobs, B. (2008). *Perspectives on parent involvement: how elementary teachers use relationships with parents to improve their practise*. Maryland: Dissertatie Universiteit van Maryland.

Johnson, G., Whittington, R. & Scholes, K. (2011). *Exploring Strategy* (9de ed.). Harlow: Pearson Education Limited.

Keulen, A.van, *Partnerschap tussen ouders en beroepskrachten, handboek voor kinderopvang en onderwijs* (2006), SWP, Amsterdam (model samen)

Kalthoff, H. (2011) Factsheet Ouderbetrokkenheid bij voor- en vroegschoolse educatie, peuterspeelzaal en onderwijs. Utrecht; ECO3: Kohnstamm instituut/ Nederlands Jeugdinstituut/ Sardes

Kans, K., Lubberman, J. en Vegt, A. van der, *Monitor ouderbetrokkenheid in het funderend onderwijs* (2009), Ecorys en Sardes

Klaassen, C. (2008). *Scholen op weg naar educatieve partnerschap*. Nijmegen: Radboud Universiteit. Geraadpleegd op 26 september 2016 via http://www.kortlopendonderzoek.nl/onderwijs_pdf/PK71_Scholen%20op%20weg%20naar%20educatief%20partnerschap%20met%20ouders.pdf

Kotter, J. (1996) *Het verandermodel van Kotter* opgevraagd van <http://participatiemedia.wikispaces.com/file/view/Het+veranderingsmodel+van+Kotter.pdf>

Lange, R. d., Schuman, H., & Montesano Montessori, N. (2010). *Praktijkgericht onderzoek voor reflectieve professionals*. Antwerpen-Apeldoorn: Garant.

- Marzano, R. J. (2003). What works in schools: *Translating research into action*. Alexandria, VA: ASCD
- Marzano, R.J. (2012) Wat werkt op school. *Research in actie*. Bazalt: Meppel
- Marzano R.J., Marzano, J.S., & Pickering, D.J (2010). *Wat werkt: pedagogisch handelen en klassenmanagement*. Vissingen: Bazalt.
- Meersbergen van, E., & Jeninga, J. (2012). De ecologie van de leerling. Een systeemgericht model voor het onderwijs. *Tijdschrift voor orthopedagogiek*, 175-185.
- Meijnen, G.W. (2003). *Onderwijsachterstanden in basisscholen*. Leuven: Garant.
- Menheer & Hooge. (2010). *Ouderbetrokkenheid in het onderwijs. Een literatuurstudie naar de betekenis van ouderbetrokkenheid voor de schoolse ontwikkeling van kinderen*. Hogeschool van Amsterdam: Kenniscentrum Onderwijs en opvoeding. Geraadpleegd op 22 september 2016 van <http://www.hva.nl/kenniscentrum-doo/wp-content/uploads/2012/04/nr.-05-ouderbetrokkenheid-in-het-onderwijs-def.pdf>
- Merlo, L.J., Bowman, M. & Barnett, D. (2007). Parental Nurture Promotes Reading Acquisition in Low Socioeconomic Status Children. *Early Education and Development*, 18(1), 51-69.
- Ministerie van OCW. (2009). Ouderbetrokkenheid. Den Haag: Referentie PO/B&S/94429
- Patall, E, Cooper, H, Robinson J,C, (2008) *Parent Involvement in Homework: A Research Synthesis*, Duke: University
- Rapp, N. & Duncan. (2012). Multi- dimensional parental involvement in schools: a principal's guide. *International Journal of Educational Leadership preparation*, (1.2), 1-14.
- Smit, F., Driessen G., Sluiter, R. & Brus, M. (2007). *Ouders, scholen en diversiteit. Ouderbetrokkenheid en participatie op scholen met veel en weinig achterstandsl leerlingen*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Smit, F., Sluiter, R & Driessen, G. (2006). *Literatuurstudie ouderbetrokkenheid in internationaal perspectief*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen
- Smit, F., Wester, M. en Kuijk, J van. (2012). *Beter presteren in Rotterdam School en ouders samen*. Nijmegen: ITS, Radboud Universiteit Nijmegen.
- Verbiest, E. (2003) Collectief leren, professionele ontwikkeling en schoolontwikkeling: facetten van professionele leergemeenschappen. In: Creemers, B., Giesbers, J., Krüger, M. & van Vilsteren, C. (red.) *Handboek schoolorganisatie en onderwijsmanagement, Leiding geven in bestel, school en klas*. (pp. 1-24). Deventer: Kluwer

Vries, P.de (2010). *Handboek Ouders in de school*. Amersfoort; CPS
Onderwijsontwikkeling en advies

Vries P. de (2015). *Criteria ouderbetrokkenheid 3.0*. Amersfoort; CPS
Onderwijsontwikkeling en advies

Wit, C. de (2008). *Educatief partnerschap tussen ouders en school*.
's – Hertogenbosch: KPC groep.

Bijlage 1: Zelfscan P de Vries

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Zelfscan

Bijlage bij Handboek Ouders in de School

Deze vragenlijst in laten vullen door 5 personen:

1. de directeur
2. een leraar
3. iemand van het ondersteunend onderwijspersoneel
4. een ouder uit de medezeggenschapsraad of ouderraad
5. een willekeurige ouder

	Vragen	Doorhalen wat niet van toepassing is
1	Het is voor ouders duidelijk bij wie ze waarvoor moeten zijn op school.	Ja / nee
2	Ouders worden regelmatig betrokken bij het meedenken over het beleid van de school.	Ja / nee
3	Ieder jaar krijgen ouders huisbezoek.	Ja / nee
4	Het is de taak van de directie de klachten op te lossen.	Ja / nee
5	Iedere leraar kent de inhoud van de dossiers van zijn leerlingen.	Ja / nee
6	Ouders worden op de hoogte gehouden van wat er zich in de klas afspeelt.	Ja / nee
7	Ouders worden op allerlei terreinen actief ingezet.	Ja / nee
8	Op school zijn ouders altijd welkom.	Ja / nee
9	Ouders voelen zich even verantwoordelijk voor de school als het personeel.	Ja / nee
10	Aan het begin van het jaar wordt een activiteitenkalender aan de ouders uitgereikt.	Ja / nee
11	Ouders denken actief mee over het beleid op de school.	Ja / nee
12	De school geeft regelmatig aandacht aan opvoedingsvraagstukken.	Ja / nee
13	Leraren zijn over het algemeen op de hoogte van de belangrijke dingen die zich in de gezinnen afspelen.	Ja / nee
14	De school organiseert regelmatig activiteiten waarvoor ouders worden uitgenodigd.	Ja / nee
15	Meehelpen op school door ouders wordt spontaan in de wandelgangen geregeld.	Ja / nee
16	Het is ondenkbaar dat ouders plotseling geconfronteerd worden met belangrijke beslissingen die de school neemt.	Ja / nee
17	Op school is een klachtenprotocol voor ouders aanwezig.	Ja / nee
18	De school is erop uit evenveel verantwoording af te leggen aan de ouders dan aan de inspectie.	Ja / nee
19	De ouders voelen zich medeverantwoordelijk voor de resultaten van de school.	Ja / nee
20	De school hecht waarde aan het verstrekken van duidelijke informatie aan ouders.	Ja / nee
21	De school staat altijd open voor suggesties van ouders.	Ja / nee
22	Over het algemeen zijn alle leraren zeer vriendelijk.	Ja / nee
23	De leraar/mentor kent zijn leerlingen goed.	Ja / nee
24	Er wordt een beroep gedaan op de verantwoordelijkheid van ouders.	Ja / nee
25	De school heeft de ouders duidelijk verteld wat ze wel en wat ze niet doet (de school heeft haar taken helder afgebakend).	Ja / nee

Bijlage 2: Opvallende punten naar aanleiding van de afname van de zelfscan van de Vries

- De directie geeft aan dat er een klachtencommissie is. Alleen het MR lid is hiervan op de hoogte.
- De leerkracht en willekeurige ouder geven aan dat duidelijk is bij wie ze moeten zijn, maar dit is voor de directeur, stagiair en MR ouder niet duidelijk.
- Vier mensen geven aan dat ze niet mogen meedenken binnen het beleid van de school.
- Iedereen geeft aan dat ouders zich niet even verantwoordelijk voelen als het personeel van de school.
- De directeur en het teamlid geven aan geen beroep te doen op de verantwoordelijkheid van ouders, terwijl ouders aangeven dat dit wel gedaan wordt.

Bijlage 3: Presentatie ouderbetrokkenheid team

Onze huidige ouders zijn mondiger en kritischer dan een aantal jaren geleden.

Hoe kunnen wij dit benutten binnen ons onderwijs?

Uit onderzoek is gebleken dat betrokken ouders een belangrijke bijdrage leveren aan het welbevinden, talentontwikkeling en prestaties van kinderen.

Middels onderstaand filmpje wil ik jullie laten kennismaken met een mogelijke samenwerking met ouders.

Om te bepalen hoe wij tegen de rol van de ouder aankijken, wil ik eerst onze huidige werkwijze bespreken

1: Informatiegericht:

- school ziet zichzelf als expert
- Ouderbetrokkenheid op leerlingniveau
- leerkracht kent kind en ouders
- ouders verrichten hand- en spandiensten
- ouders denken minimaal mee, beslissen wettelijk.
- vooral gericht op formele informatieve contacten.

2 Structuurgericht

- taken en verantwoordelijkheden liggen vast, ouders weten bij wie ze moeten zijn.
- Ouderbetrokkenheid op leerling- en groepsniveau.
- Gegevens ouders en kind worden vermeld in het dossier.
- Alle medewerkers van school geven vanuit hun verantwoordelijkheid de nodige informatie aan ouders op vastgestelde momenten (denk aan 10 min gespr.)

3: Relatiegericht:

- Alle medewerkers streven naar een optimale relatie met ouders. Gericht op pro-actief handelen, voorkomen en oplossen van problemen.
- Ouderbetrokkenheid op leerling-, groeps- en schoolniveau.
- Gegevens zit in het dossier en leerkracht draagt de belangrijkste informatie mee in zijn hoofd.
- Ouders helpen actief mee. Basis is gericht op goede relatie met bereidheid van ouders om mee te helpen.
- School geeft extra informatie om relatie met ouders te optimaliseren

4: Samenwerkingsgericht:

- School bekijkt voortdurend waar ouders ingeschakeld kunnen worden en probeert om deze samenwerking te verbeteren.
- Ouderbetrokkenheid op leerling-, groeps- en schoolniveau.
- Leerkracht leeft zoveel mogelijk mee met ouders en leerlingen, omdat de school ervan overtuigd is dat dit de ontwikkeling ten goede komt.
- Ouders worden waar mogelijk actief ingezet.
- School wil samen met ouders pedagogische en onderwijskundige vraagstukken onderzoeken en vorm geven.
- Binnen kaders beslissen ouders mee.
- Ouders en school voorzien elkaar van informatie

5: Innovatiegericht

- School en ouders zien elkaar als partners in het proces. Zodoende worden ouders in een vroeg stadium betrokken bij vernieuwingen.
- Ouderbetrokkenheid op leerling-, groeps-, school-, en schooloverstijgendniveau.
- Gezamenlijke betrokkenheid gericht op verbeteren relatie om zo te komen tot optimale ontwikkelingskansen.
- Actieve ouders die ook mee mogen denken met beleid en toekomst van de school.
- Binnen kaders mogen ouders op zoveel mogelijk terreinen meebeslissen.
- Elkaar voorzien van informatie gericht op optimale ontwikkelingskansen bij het kind.
- Tweezijdige samenwerking: Ouders en school zijn gericht op het continu verbeteren van onderwijs.

Hoe zien we dit terug in de praktijk?

Opdracht:
Schrijf op een post-it blaadje op welke manieren we nu al de ouderbetrokkenheid in onze dagelijkse praktijk vergroten.
Plak deze op de plaats waarvan jij denkt dat dit hoort.

1: Ouderparticipatie: meedoen activiteiten, verlenen hand- en spandiensten. (Vries de 2010).

2: Ouderbetrokkenheid: gedeelde verantwoordelijkheid voelen voor de schoolontwikkeling van hun kind (Vries de 2010).

3: Educatief partnerschap: Wederzijdse betrokkenheid en gelijkheid tussen ouders en school wat zich uit in meeleven, meehelpen, meedenken en meebeslissen (Klaassen 2008)

7

ENQUÊTE

Overleggen,
invullen,
mogelijkheden bedenken

40 minuten

8

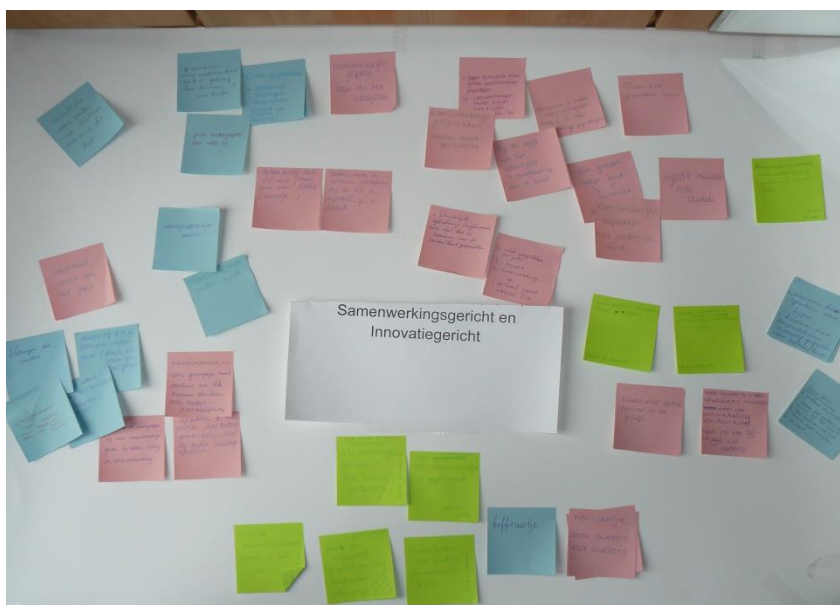
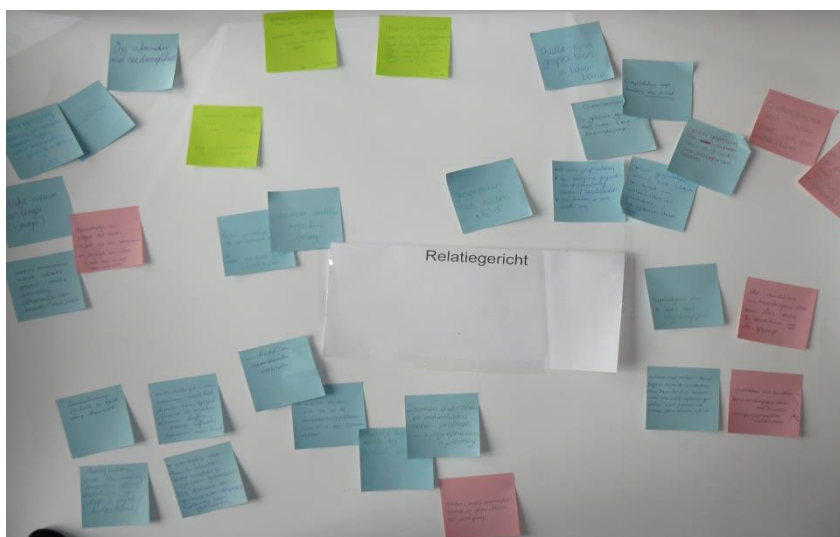
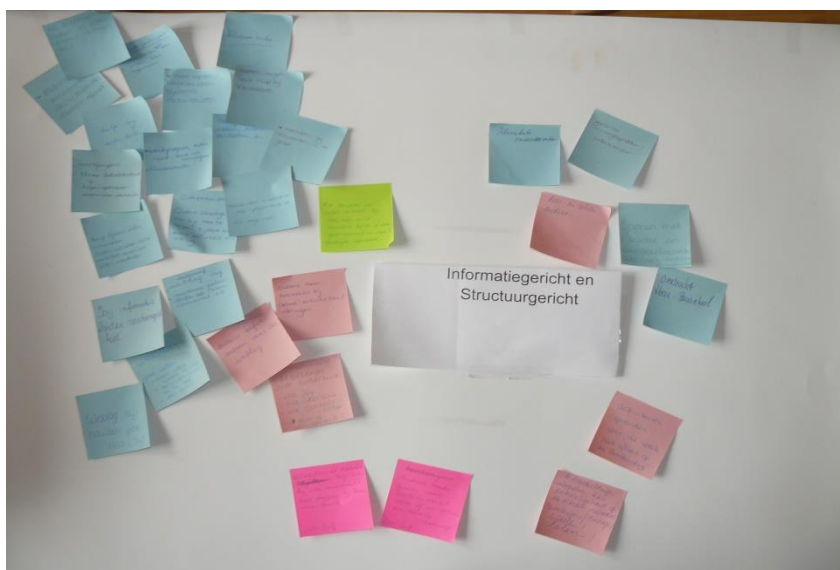
Bedankt voor jullie medewerking.

wordt vervolgd.....

10

Bijlage 4: Verwerkingsopdrachten focusgroepen.

Bijlage 5: Enquête leerkrachten

Binnen het onderwijs is een goede samenwerking met ouders essentieel voor de bijdrage die ouders leveren aan het welbevinden, de talentontwikkeling en prestaties van kinderen. Om een visie te realiseren ten aanzien van ouderbetrokkenheid wil ik jullie vragen om onderstaande vragenlijst in werkgroepen te bespreken en zo volledig mogelijk in te vullen.

Welkom op school

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

	zeer mee eens	eens	niet eens, niet oneens	oneens	zeer oneens
Wij zorgen ervoor dat ouders zich welkom voelen op onze school.	☐	☐	☐	☐	☐
Kennismakingsgesprekken met ouder en kind aan de start van een schooljaar zijn belangrijk.	☐	☐	☐	☐	☐
Het is belangrijk om samen met ouders te zorgen voor de ontwikkeling van het kind.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ken beide ouders van het kind.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik weet wat de verwachtingen van ouders zijn	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke manier zorgen wij ervoor dat ouders zich welkom voelen? Op welke andere manieren kunnen wij ervoor zorgen dat ouders zich welkom voelen?

Communicatie
Hoe tevreden ben je over?

	erg tevreden	tevreden	niet tevreden niet ontevreden	ontevreden	erg ontevreden
De 10 minutengesprekken	☐	☐	☐	☐	☐
Aantal gesprekken per jaar	☐	☐	☐	☐	☐
Verdeling van de gesprekken in het jaar.	☐	☐	☐	☐	☐
Informatieverstrekking tijdens het gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Inbreng ouders tijdens het gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Inbreng kind tijdens het gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Gelijkwaardigheid ouders-leerkrachten tijdens het gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Doorgaande lijn met betrekking tot oudergesprekken.	☐	☐	☐	☐	☐

Over welke vorm van communiceren ben je tevreden? Op welke manier zou je met ouders willen communiceren?

Visie

Hoe belangrijk vind je de volgende stellingen?

	Ze er belangrijk	belangrijk	neutraal	niet belangrijk	zeer niet belangrijk
Goed luisteren naar wat de ouder te zeggen heeft	☐	☐	☐	☐	☐
In dialoog gaan met ouders	☐	☐	☐	☐	☐
Elkaar zien als gelijkwaardige partners	☐	☐	☐	☐	☐
Gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen.	☐	☐	☐	☐	☐
Visie beluisteren die ouders hebben ten aanzien van een probleem	☐	☐	☐	☐	☐
Advies vragen aan ouders over hun kind	☐	☐	☐	☐	☐
Betrokkenheid van ouders op school	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke manieren zou je ouderbetrokkenheid willen vergroten?

Bijlage 6: Enquête ouders

Binnen het onderwijs is een goede samenwerking met ouders essentieel voor de bijdrage die ouders leveren aan het welbevinden, de talentontwikkeling en prestaties van kinderen. Wij als school vinden het belangrijk om samen met ouders een visie op ouderbetrokkenheid te ontwikkelen. Daarom willen we U vragen om deze vragenlijst zo volledig mogelijk in te vullen.

Welkom op school

In hoeverre bent U het eens met de volgende stellingen?

	zeer mee eens	eens	niet eens, niet oneens	oneens	zeer oneens
Kennismakingsgesprekken tussen ouder, kind en leerkracht aan de start van een schooljaar zijn belangrijk om samen een start te kunnen maken.	☐	☐	☐	☐	☐
De school speelt in op de verwachtingen van de ouders.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik merk dat de school het belangrijk vindt om mij te betrekken bij de ontwikkeling van mijn kind op school.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik ken de werkwijze van de leerkracht en weet op welke manier er lesgegeven wordt.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik heb het gevoel dat mijn hulp op school welkom is.	☐	☐	☐	☐	☐
Ik voel mij als ouder welkom op deze school.	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke manier zorgt de school ervoor dat u zich als ouder welkom voelt?
Op welke manieren zou de school ertoe kunnen bijdragen dat u zich meer welkom voelt?

Communicatie
Hoe tevreden bent U over?

	erg tevreden	tevreden	niet tevreden niet ontevreden	ontevreden	erg ontevreden
De 10 minutengesprekken	☐	☐	☐	☐	☐
Aantal geplande gesprekken per jaar	☐	☐	☐	☐	☐
Verdeling van de geplande gesprekken in het jaar.	☐	☐	☐	☐	☐
Informatieverstrekking tijdens het gesprek, ook als het goed gaat	☐	☐	☐	☐	☐
Gelegenheid om zelf informatie in te brengen tijdens het gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Inbreng kind tijdens het gesprek (indien dit van toepassing is geweest)	☐	☐	☐	☐	☐
De school ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners.	☐	☐	☐	☐	☐
De samenwerking tussen school, leerlingen en ouders.	☐	☐	☐	☐	☐
De informatie die via Isy verstrekt wordt?	☐	☐	☐	☐	☐
De inhoud van het rapport	☐	☐	☐	☐	☐

Over welke vorm van communiceren bent U tevreden?
Heeft u nog ideeën om de communicatie met school te verbeteren?

Visie

Hoe belangrijk vindt U de volgende stellingen?

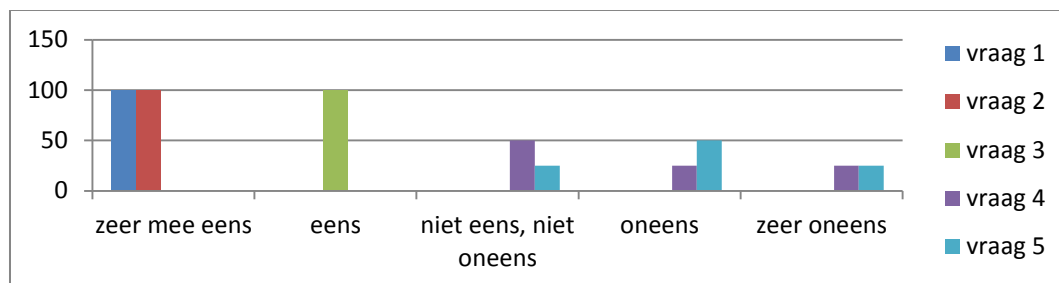
	Zeer belangrijk	belangrijk	neutraal	niet belangrijk	zeer niet belangrijk
Goede luisterhouding van de leerkracht tijdens een gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
In dialoog gaan met de leerkracht tijdens een gesprek	☐	☐	☐	☐	☐
Elkaar zien als gelijkwaardige partners	☐	☐	☐	☐	☐
Gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen voor de ontwikkeling van het kind	☐	☐	☐	☐	☐
Meedenken welke begeleiding mijn kind krijgt	☐	☐	☐	☐	☐
Ouders mogen meedenken over het beleid van de school	☐	☐	☐	☐	☐
Afspraken maken ten aanzien van de verwachtingen over de rol van de ouder, maar ook de rol van de school.	☐	☐	☐	☐	☐

Op welke manier kan de school de ouderbetrokkenheid vergroten?

Bijlage 7: Uitwerking enquête leerkrachten

Welkom op school.

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

Vragen

1: Wij zorgen ervoor dat ouders zich welkom voelen op onze school?

2: Kennismakingsgesprekken met ouder en kind aan de start van een schooljaar zijn belangrijk.

3: Het is belangrijk om samen met de ouders te zorgen voor de ontwikkeling van het kind?

4: Ik ken beide ouders van het kind.

5: Ik weet wat de verwachtingen van ouders zijn.

Gegevens uit open vragen:

Op welke manieren voelen ouders zich welkom bij ons?

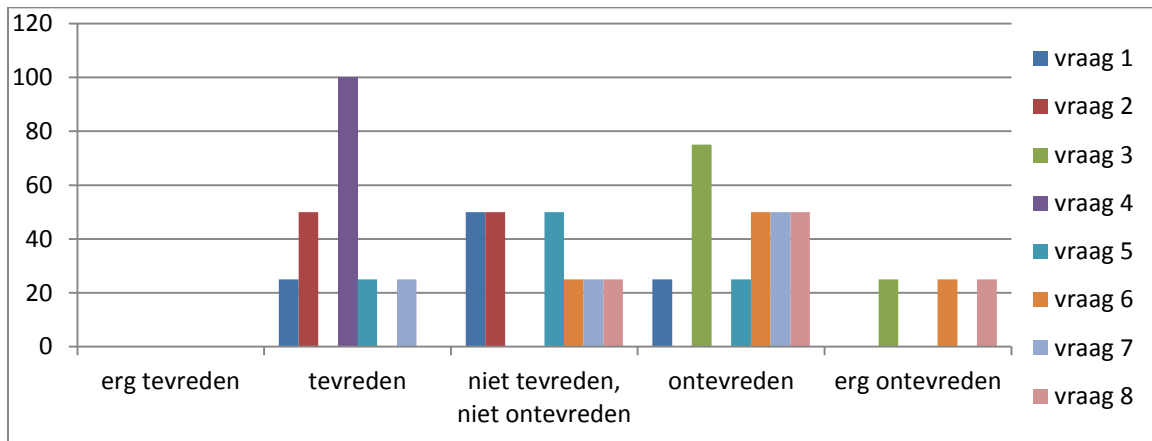
- Uitnodigen voor gesprekken
- Benoemen dat ouders welkom zijn en ten alle tijden contact mogen opnemen
- Inloopavonden en inloopmiddagen.
- Bereikbaar zijn voor ouders

Op welke andere manieren kunnen wij ervoor zorgen dat ouders zich welkom voelen op onze school?

- Kennismakingsgesprekken met ouder en kind aan de start van een schooljaar.
- Thema avonden houden en ouders hierbij betrekken.
- Verder uitbouwen van ouder-kind gesprekken.
- Spreiding activiteiten op verschillende dagen in de week.
- Beschrijven welke verwachtingen wij hebben van ouders.
- Ouders een les mee laten volgen in de klas.
- Eerder contact zoeken met ouders. Niet alleen als er iets negatiefs te melden is.

Communicatie

Hoe tevreden ben je over?

Vragen:

- 1: De 10 minuten gesprekken
- 2: Aantal gesprekken per jaar
- 3: Verdeling van de gesprekken in het jaar
- 4: Informatieverstrekking tijdens het gesprek
- 5: Inbreng ouders tijdens het gesprek
- 6: Inbreng kind tijdens het gesprek
- 7: Gelijkwaardigheid ouders-leerkrachten tijdens het gesprek
- 8: Doorgaande lijn met betrekking tot oudergesprekken

Gegevens uit open vragen:

Over welke vorm van communiceren ben je tevreden?

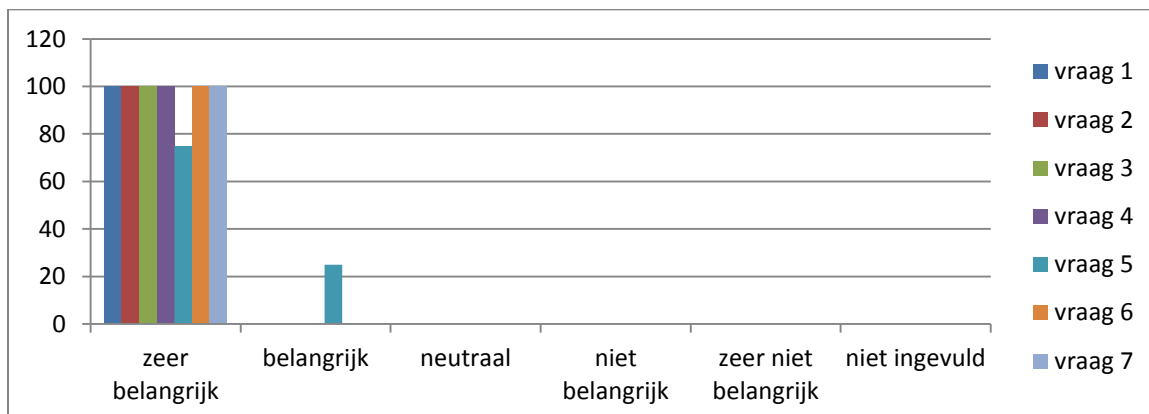
- Er is een doorgaande lijn met betrekking tot de opzet van de gesprekken (per bouw), maar de inhoud kan verschillen.
- Isy, mail, telefonische gesprekken en de 1 op 1 gesprekken.
- Tevreden over het aantal gesprekken.

Op welke manier zou je met ouders willen communiceren?

- Ouder- kind gesprekken.
- Geen monoloog maar dialoog.
- Meer vrijheid in het plannen van gesprekken voor de leerkracht.
- Bij kleuters langere gesprekken dan 10 minuten.
- Eerder en meer gesprekken.
- Kennismakingsgesprekken
- Informele kennismaking alvorens formele gesprekken.

Visie

Hoe belangrijk vind je de volgende stellingen?

vragen:

- 1: Goed luisteren naar wat de ouder te zeggen heeft.
- 2: In dialoog gaan met ouders.
- 3: Elkaar zien als gelijkwaardige partners.
- 4: Gezamenlijke verantwoordelijkheid dragen.
- 5: Visie beluisteren die ouders hebben ten aanzien van een probleem.
- 6: Advies vragen aan ouders over hun kind.
- 7: Betrokkenheid van ouders op school.

Gegevens uit open vragen:

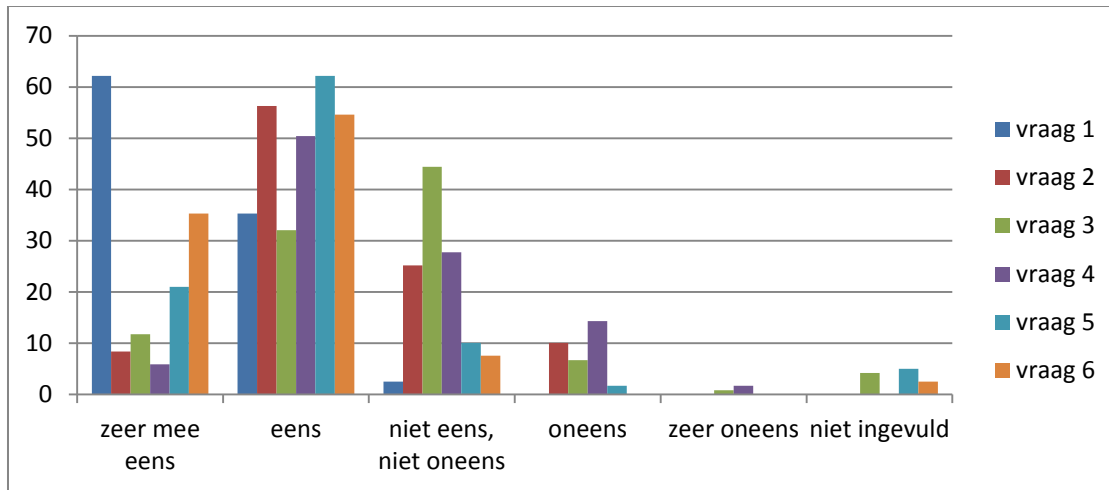
Op welke manieren zou je de ouderbetrokkenheid willen vergroten?

- Intake- en kennismakingsgesprekken aan de hand van een format
- Vaste gesprekspunten in het format.
- Verwachtingen uitspreken door ouder-kind en leerkracht.
- Ouders daadwerkelijk laten meedenken (beleidszaken), beslissen en terugkoppeling.
- Kijken in de keuken (school aan het werk)
- Visie ten aanzien van ouderbetrokkenheid opstellen.

Bijlage 8: Uitwerking enquête ouders

Welkom op school.

In hoeverre ben je het eens met de volgende stellingen?

Vragen

Vraag 1: Kennismakingsgesprekken tussen ouders, school en kind zijn zeer belangrijk.

Vraag 2: De school speelt in op de verwachtingen van de ouders.

Vraag 3: School betreft ouders bij de ontwikkeling van het kind.

Vraag 4: Ik ken de werkwijze van de leerkracht.

Vraag 5: Ik heb het gevoel dat mijn hulp op school welkom is.

Vraag 6: Ik voel me als ouder welkom op deze school.

Bij de tips en tops neem ik alleen de opmerkingen mee die meer dan 5 keer genoemd zijn. Het volledige overzicht met alle genoemde opmerkingen is opvraagbaar bij de onderzoeker.

Tops:

Leerkrachten en directie staan je vriendelijk te woord

Dit is prima zo.

Je wordt voldoende uitgenodigd om bij vragen de leerkracht te benaderen.

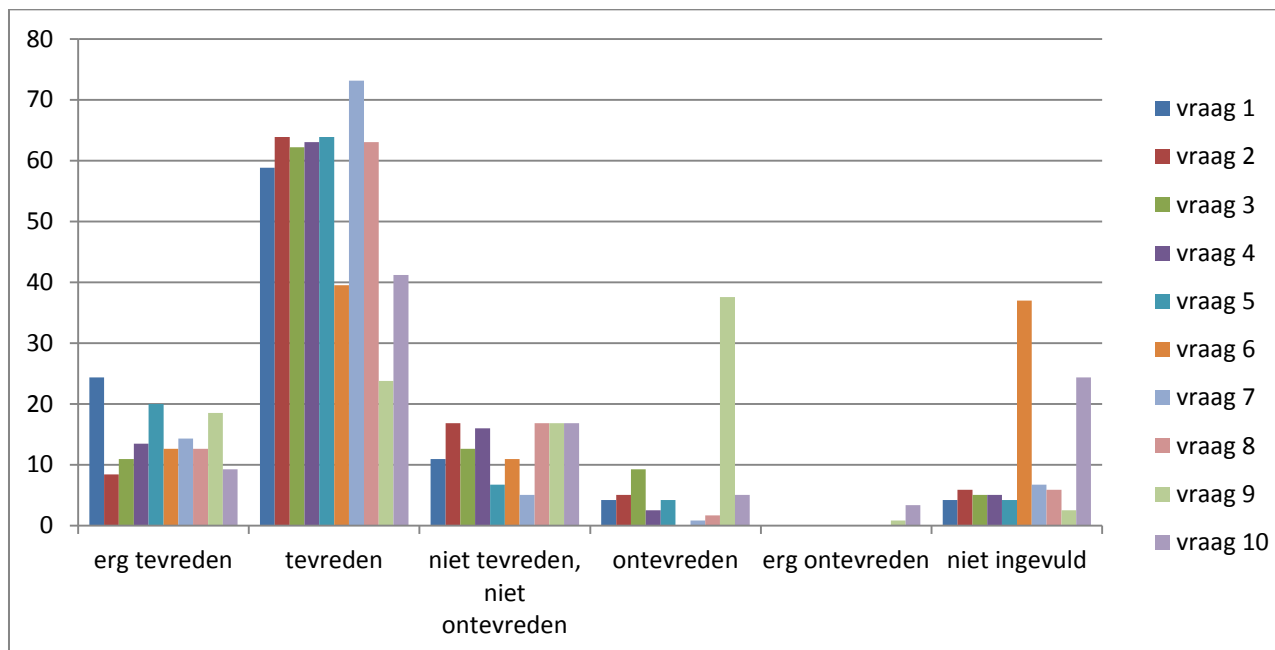
Tips:

Begeleiding voor kinderen met zorg is te leerkracht afhankelijk.

Meer inloopmomenten in de klas zou wenselijk zijn.

Communicatie

Hoe tevreden ben je over?

Vragen

- Vraag 1: De 10 minutengesprekken
 Vraag 2: Aantal geplande gesprekken per jaar.
 Vraag 3: Verdeling geplande gesprekken in het jaar.
 Vraag 4: Informatieverstrekking tijdens het gesprek, ook als het goed gaat.
 Vraag 5: Gelegenheid om zelf informatie in te brengen tijdens het gesprek.
 Vraag 6: Inbreng kind tijdens het gesprek (indien van toepassing)
 Vraag 7: School ziet ouders als gelijkwaardige gesprekspartners.
 Vraag 8: De samenwerking tussen school, kind en ouders.
 Vraag 9: De informatie die via Isy verstrekt wordt.
 Vraag 10: De inhoud van het rapport.

Tops:

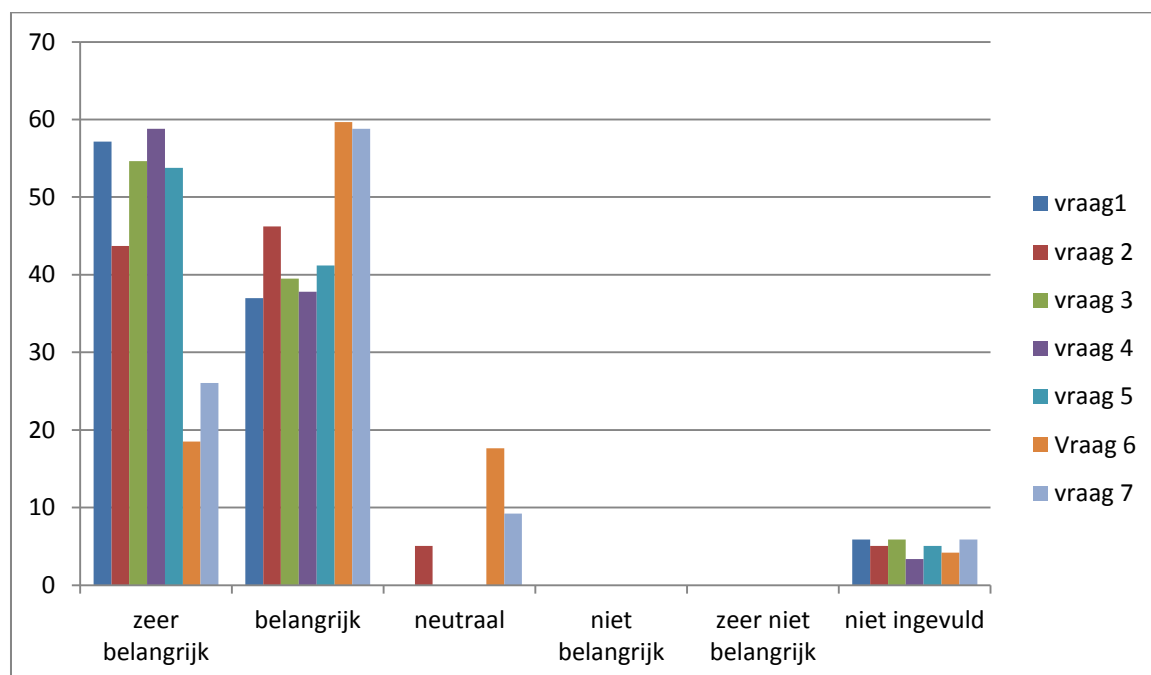
Informatie via Isy is prima
 Mailcontact met leerkracht fijn

Tips:

Goede afspraken m.b.t. Isy (bundelen gegevens).
 Verloop 10 min gesprek te zeer afhankelijk van de leerkracht. Meestal samenvatting van het rapport, te weinig inbreng van de ouders.
 Rapporten vaag, mogen specifieker, gewoon punten voor sommige vakken.
 Kennismakingsgesprek is zeer welkom.
 10 minutengesprek veel te kort

Visie

Hoe belangrijk vind je de volgende stellingen?

Vragen

Vraag 1: Goede luisterhouding tijdens het gesprek.

Vraag 2: In dialoog gaan met de leerkracht.

Vraag 3: Elkaar zien als gelijkwaardige partners.

Vraag 4: Gezamenlijke verantwoordelijk dragen voor de ontwikkeling van het kind.

Vraag 5: Meedenken welke begeleiding mijn kind krijgt.

Vraag 6: Ouders mogen meedenken over het beleid van de school.

Vraag 7: Afspraken maken ten aanzien van de verwachtingen over de rol van de ouder, maar ook de rol van de school.

Tops

Niet nodig, voldoende.

Tips

Heldere communicatie is belangrijk, met goede luisterhouding, dit leidt tot samen bespreken van mogelijkheden en onmogelijkheden. Ouders laten meedenken en nakomen van afspraken.

Belangrijk om als ouder meegenomen te worden en mee mogen denken, maar school moet wel eigen koers blijven varen. Hierover met ouders in gesprek gaan.

Bijlage 9: Reactie P de Vries op opgesteld prototype met aanvullende literatuur

Dag Ingrid,

Hartelijk dank voor je uitgebreide mail en gaaf hoe je hiermee bent!

Ik heb de volgende aanvulling. Ik zie dat je twee van de vier basisvormen Ouderbetrokkenheid 3.0 hebt gebruikt: startgesprekken en nieuwjaarsreceptie en de individuele gespreksarrangementen kaart je aan.

Je hebt je onderzoek gedaan op basis van de behoeften van - naar het lijkt ouders en leerkrachten - terwijl ik dat eigenlijk niet zo spannend vind. Dat neigt al gauw naar tevredenheid van volwassenen. Centraal moet blijven staan wat het kind nodig heeft, en dat is ook wat jullie willen lees ik. Dat betekent dat je als volwassene soms over je eigen behoeften heen moet stappen in het belang van je kind, de leerling.

Wat nodig is en werkt weten we o.a. op basis van onderzoek.

Op basis van dit alles zijn de vier basisvormen Ouderbetrokkenheid 3.0 ontworpen. Een van de belangrijkste onderzoeken die eronder ligt is de theorie van Deci & Ryan, mensen (niet alleen kinderen) zet je in hun kracht door te sturen op competentie, autonomie en relatie. Daarom zijn we nogal 'streng' in het invoeren van alle vier vormen, dus ook de buddy's. Zie hiervoor de bijlage.

Dat zou ik nog toevoegen.

Ten slotte zou ik als leidraad de 10 criteria Ouderbetrokkenheid 3.0 (nogmaals) bij langs gaan.

Kun je zo verder?

Met vriendelijke groet,
Peter de Vries

M +316 21 551 845

<http://twitter.com/#!/OnderwijsOuders>

<http://nl.linkedin.com/in/vriesdepeter>

CPS

Onderwijsontwikkeling en advies

Aanvullende literatuur

Criteria Ouderbetrokkenheid 3.0 ©

Versie primair en voortgezet onderwijs

1. De school heeft met ouders een heldere visie op samenwerking geformuleerd. Uit alle informatie van de school aan ouders blijkt hoe belangrijk de school het samenwerken met ouders vindt. Ook in het gedrag van de medewerkers van de school is de visie op ouderbetrokkenheid zichtbaar.
2. De school laat zien dat leraren, leerlingen en ouders actief betrokken worden bij het schoolbeleid. Bijvoorbeeld door middel van panelgesprekken met ouders, een leerlingenraad, een brainstorm tussen leraren, leerlingen en hun ouders over een bepaald beleidsthema, enzovoort. Leraren, leerlingen en ouders weten wat er met hun inbreng gebeurt.
3. Op school is aan alles te merken dat leraren, leerlingen en ouders welkom zijn op school.
4. Ouders en leraren werken voortdurend samen om het leren en een gezonde ontwikkeling van leerlingen te ondersteunen, zowel thuis als op school.
5. Gesprekken tussen leraren, leerlingen en ouders worden vanuit gelijkwaardigheid gevoerd. Iedereen heeft zijn eigen actieve inbreng. Leerlingen zijn zoveel mogelijk bij alle gesprekken aanwezig. De plaatsen waar gesprekken worden gevoerd zijn voor iedereen comfortabel en gelijkwaardig en er is voldoende tijd voor alle deelnemers.
6. Leraren, leerlingen en ouders voelen zich verantwoordelijk voor elkaar en zijn daarop aanspreekbaar. Zo wordt er respectvol over elkaar gesproken zowel binnen als buiten de school. Voor leraren, leerlingen en ouders die buiten de groep dreigen te vallen voelt iedereen zich verantwoordelijk.
7. Het leerlingendossier is toegankelijk voor leraren en ouders. Ouders worden uitgenodigd informatie toe te voegen.
8. De school laat zien open te staan voor verbeteringsuggesties en gaat op een transparante manier om met klachten. Iedereen kan zien welke (officieel) gemelde klachten er zijn en wat er met deze klachten gebeurt. Natuurlijk worden privacy regels hierbij in acht genomen.
9. Ouders zijn aanwezig bij de startgesprekken en op de andere samen afgesproken contactmomenten. Daarbij is helder voor school en ouders wanneer aanwezigheid verwacht wordt en waarom.
10. Wetten en schoolregels worden door de school actief en helder duidelijk gemaakt en door iedereen nageleefd (zoals leerplicht, ouderbijdrage, omgangsregels, enzovoort). De school heeft het basisarrangement van de inspectie.

Deze tien criteria van Ouderbetrokkenheid 3.0 zijn gebaseerd op de zes standaarden van PTA (Parent Teacher Association), www.pta.org.

Versie 27 maart 2015 © CPS Onderwijsontwikkeling en advies

Handreiking basisvormen Ouderbetrokkenheid 3.0

Binnen Ouderbetrokkenheid 3.0 onderscheiden we vier basisvormen om een goede samenwerking met ouders vorm te geven:

1. het jaarlijkse startgesprek
2. een communicatieplan op maat, oftewel het individueel gespreksarrangement
3. een nieuwjaarsreceptie bij de start van het nieuwe cursusjaar
4. buddy's.

Alle vier vormen worden hieronder uitgewerkt, voorzien van concrete suggesties.

Het is echter belangrijk om de bedoeling van deze vier vormen goed voor ogen te houden:

1. start altijd op basis van een individuele start met elke ouder in plaats van een collectieve startbijeenkomst, daardoor ontstaat er samenwerking met elke ouder;
2. dezelfde communicatievormen voor elke ouder is niet logisch omdat elke leerling zijn eigen communicatievormen vraagt en dit bovendien efficiënter is;
3. zorg dat er een community rondom leerlingen ontstaat, daarom is het belangrijk dat ouders elkaar kennen;
4. ouders kunnen ouderbetrokkenheid vormgeven wanneer zij steun hebben aan elkaar.

Bijlage 10: Afsprakenschema ISY

Doel	Het doel van ISY is: - zittende ouders informeren over de dagelijkse gang van zaken op school (school gerelateerde informatie) - zittende ouders informeren over zaken die in de klas spelen. - korte informatiestroom naar ouders bij benodigde hulp. - Informatie over huiswerk in de klassen. - Het plannen van oudergesprekken.
Huiswerk	Het volgende wordt geplaatst bij huiswerk: - Wanneer er huiswerk is voor de leerlingen wordt dit op ISY gezet. Dit is voor ouders en leerlingen overzichtelijk en zorgen we ervoor dat er een doorgaande lijn is. - Spulletjes die meegenomen moeten worden voor een project geef je aan onder het kopje nieuws. - Wekelijks huiswerk zetten we niet elke week op ISY, maar geven we aan in 1 bericht aan het begin van het schooljaar. Ook vertellen we het nog een keer op de informatieavond.
Kalender	- Aan het begin van het schooljaar wordt de kalender gevuld door JV. - Komen er activiteiten door het jaar heen vul je dit zelf aan op de kalender. Een nieuwe activiteit voor je groep wordt wel op de kalender gezet, zodat ouders op de hoogte zijn.
Weblog	Het volgende wordt geplaatst in de weblog: - Fotoreportages - Wetenswaardigheden van de groep - verslagen van activiteiten - Projecten in of van de groep
Nieuws	Het volgende wordt geplaatst in nieuws: - Actuele informatie - Korte berichten - Oproepen - Herinneringen
Plaatsen berichten	- Berichten worden tijdig geplaatst. Als er iets van ouders gevraagd wordt, dient dit uiterlijk 1,5 week voorafgaand aan de activiteit geplaatst te worden. - Berichten blijven tot 1 dag na de activiteit staan
Planning oudergesprekken	- Inschrijven oudergesprekken gebeurt altijd op de donderdag vanaf 18.00 uur, 1,5 week voorafgaand aan de oudergesprekken. - Inschrijving blijft openstaan tot aan de oudergesprekken.

Bijlage 11: Brief ouder naar aanleiding van denktank avond

Hoewel ik best een hectisch leven heb stap ik als geïnteresseerde ouder toch zo af en toe eens de school binnen voor een praatje of het bijwonen van een inspraakavond. Min of meer toevallig viel ik ook eens middenin een koffie-uurtje. Ben net als elke ouder betrokken bij het schoolleven van mijn kind, maar het is nou ook weer niet zo dat ik vaak op school kom, overal aan deelneem of vooraan sta. Probeer altijd wel aanwezig te zijn bij de persoonlijke gesprekken met- en over mijn kind, maar die laten we even buiten beschouwing in dit verhaal.

Wat al deze, toevallig en minder toevallige, schoolbezoeken gemeenschappelijk hebben is dat ze bijna altijd interessante gesprekken opleveren. Vaak zaken waar je als ouder niet zo 1-2-3 bij stilstaat, maar die je net even een andere kijk op het dagelijks leven in de school geven. Als me daarbij 1 ding duidelijk is geworden is dat de schoolleiding en de onderwijzers maar al te graag het (kritische) gesprek aangaan met de ouders en ook ontvankelijk zijn voor voorstellen om zaken te verbeteren.

De school ziet ook vaak dezelfde betrokken ouders die het gesprek aangaan op de speciaal daarvoor bedachte momenten. Niet dat de andere ouders minder betrokken zijn, maar op de 1 of andere manier is er toch wat koudwatervrees om actief het gesprek aan te gaan en volgens mij is dat nergens voor nodig. Natuurlijk is tijdgebrek een belangrijke factor, maar als het enigszins mogelijk is: neem gewoon eens deel aan een koffie-uurtje of een inspraakavond. Het levert je echt iets op ! Verplaats de gesprekken onder elkaar bij de schoolpoort als het ware naar binnen.

Persoonlijk heb ik het als erg prettig ervaren om juist over deze ouderbetrokkenheid te kunnen meepraten tijdens een 'denktankavond'. Deze avond was eigenlijk symbolisch voor hoe een goede ouderbetrokkenheid heel positief en resultaatgericht kan werken. Geen enkele afstand tussen school en ouders, maar met een 'open mind' het gesprek aangaan waarbij ieders mening gehoord wordt. Een leerkracht die de ouders via een duidelijke uitleg meeneemt binnen het thema, daarna de oudergroep opsplijt in kleine werkgroepen om het thema uit te werken om vervolgens met de hele groep in een ontspannen sfeer te discussiëren over de ideeën per werkgroep.

Resultaat van de avond: zwart op wit een duidelijk omschreven visies over ouderbetrokkenheid waar iedere aanwezige ouder zich prima in kan vinden. De school kan ermee verder en bovendien loop je als ouder tevreden de school uit.

Als ouders en school wil je elkaar goed begrijpen en ben je samen verantwoordelijk voor de leerprestaties van je kind. Je trekt samen aan hetzelfde touwtje, hebt samen een gemeenschappelijk belang. Waarom zou je dan niet willen meepraten over de werkwijze van de school, sociaal-maatschappelijke onderwerpen en lesmethodes ? Echt zaken die er toe doen en niet over de aanschaf van een set kleurpotloden. Als ouders en school hebben we duidelijke verwachtingen naar elkaar en die mogen best worden uitgesproken. We moeten het écht samendoen.

Ik denk dat we als ouders ook een groot belang hebben om de groep van zicht- en hoorbare ouders groter te maken. Dus niet alleen de welbespraakte ouders, maar ook graag de ouders die misschien wat minder mondig zijn. De groep die het gesprek aangaat met de school moet de ouders ook echt breed vertegenwoordigen en dat kunnen we alleen maar zeker weten als we met veel mensen zijn. Als ouders moeten we maximaal profiteren van het feit dat de school tegenwoordig zijn deuren

openzet. Ik denk dat als je veel meer begrijpt van de school en weet waarom bepaalde dingen zo gedaan worden zoals ze worden gedaan je je kind nog beter kunt begeleiden en kunt helpen.

Ouders, laat van je horen !

M. V, ouder.

Bijlage 12: Conceptvisie aangevuld door directeur

Ouderbetrokkenheid op de Leerlingst gaat uit van een transparante samenwerking tussen ouders en leerkrachten. Wederzijds respect, een open en eerlijke communicatie en een onderzoekende houding zijn belangrijke uitgangspunten. De school en de ouders zijn flexibel en houden waar mogelijk rekening met elkaars behoeften. Ouders fungeren als specialist als het gaat om hun eigen kind. Dit leidt in samenspraak met de deskundigheid van de school tot een optimale begeleiding en afstemming op het kind. Ouders en school zijn er samen verantwoordelijk voor dat de continuïteit gewaarborgd blijft gedurende de hele schoolloopbaan.

Doordat ouders de mogelijkheid geboden krijgen om te participeren in de dagelijkse praktijk, is school ook een ontmoetingsplaats voor volwassenen en kinderen.

De school is een ontmoetingsplaats voor volwassenen en kinderen van het dorp Haelen, dit realiseren we doordat ouders een mogelijkheid geboden krijgen om te participeren in de dagelijkse praktijk.

Bijlage 13: Evaluatie nieuwjaarsreceptie

Groep	Aantal ouders	Percentage in %
1/2 geel	10 uit 21	47,6
1/2 rood	17 uit 26	65,4
1/2 blauw	9 uit 24	37,5
2/3	19 uit 19	100
3	21 uit 25	84
4	24 uit 27	88,9
4/5	15 uit 28	53,6
5	18 uit 28	64,3
6	17 uit 28	60,7
6/7	14 uit 27	51,9
7	23 uit 30	76,7
8	13 uit 21	61,9
8	10 uit 21	47,6
		Gemiddelde percentage: 64,6

Evaluatie team middels tips en tops

Tops:

- Ouders hebben een kijkje kunnen nemen in de groep.
- Kinderen vonden het leuk dat ze zelf alles aan hun ouders konden laten zien.
- Leuk om de kinderen zo aan het werk te zien.
- Fijn voor ouders om de sfeer te proeven in de klas.
- Ongedwongen kennismaking.
- Leuk dat ouders een kijkje kunnen nemen
- Schoolbreed hetzelfde
- Gezellige informele kennismaking

Tips:

- Het moment van de dag was niet ideaal, hierdoor was het op sommige momenten zeer hectisch.
- Ouders hadden een andere verwachting en misten een informatief gedeelte van de leerkracht. Ouders informeren over de opzet van de activiteit.
- Ouders eerder informeren over tijdstip en datum.
- Tijdstip plannen waarop meerdere ouders in de gelegenheid zijn om te komen.
- Veel ouders konden helaas niet komen, omdat ze moesten werken. De kinderen waar de ouders niet van konden komen hadden daar moeite mee. Sommigen waren zelfs verdrietig. Een ander moment is dus gewenst.
- Duur van de inloop te lang.
- Misschien handiger om deze werkvorm als inloopmoment te plannen na schooltijd, zo bereik je ook vaders, zijn ouders verantwoordelijk voor hun kind en heb je als leerkracht meer gelegenheid om ouders te woord te staan

Evaluatie ouders middels een vragenlijst

Respondenten

	Ouders
Uitgezette vragenlijst	230
Inge vulde vragenlijsten	34
Percentage	14,78 %

Voor deze vragenlijst heb ik gebruik gemaakt van 3 gesloten vragen en 3 open vragen

	Ja	Nee
Was u op de hoogte van de nieuwjaarsreceptie	33	1
Bent u geweest?	26	8
Wat het doel duidelijk?	17	17

Hoe heeft uw kind de nieuwjaarsreceptie ervaren?

24 ouders geven aan dat het kind het als leuk ervaren heeft.

13 ouders geven aan dat het kind het als druk/ rommelig en weinig georganiseerd ervaren heeft.

Wat heeft u gemist tijdens de nieuwjaarsreceptie?

10 ouders geven aan dat ze uitleg van lesstof gemist hebben.

2 ouders geven aan dat ze het persoonlijke contact met de leerkracht gemist hebben

1 ouder geeft aan dat een hand out over de lesstof prettig geweest was.

14 ouders geven aan dat ze het een leuke activiteit vonden, maar dit niet als vervanging van de algemene ouderavond zagen.

7 ouders hebben niets aangegeven.

Verdere op en of aanmerkingen?

13 ouders geven aan dat ze het gekozen tijdstip erg ongeschikt vonden.

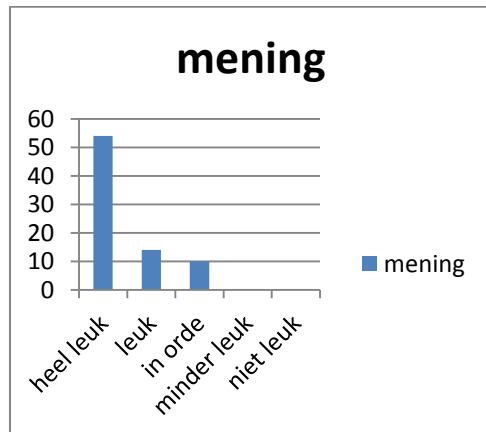
1 ouder geeft aan dat deze activiteit veel te vroeg in het jaar plaatsgevonden heeft.

6 ouders geven aan de voorkeur te hebben voor een inloopavond

8 ouders geven aan liever een les van de leerkracht te zien.

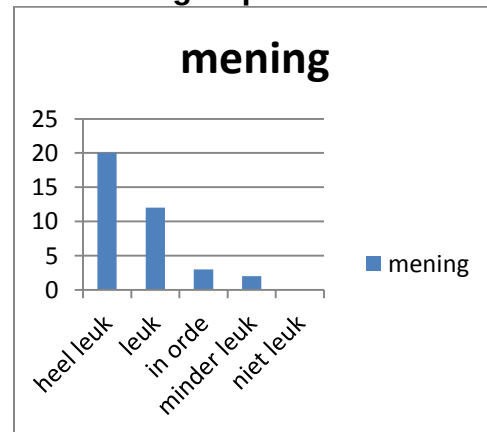
Evaluatie leerlingen middels feedback uit elke groep

Van de 78 kleuters vond:

Top:

Van de 37 groep 3ln vond

Top:

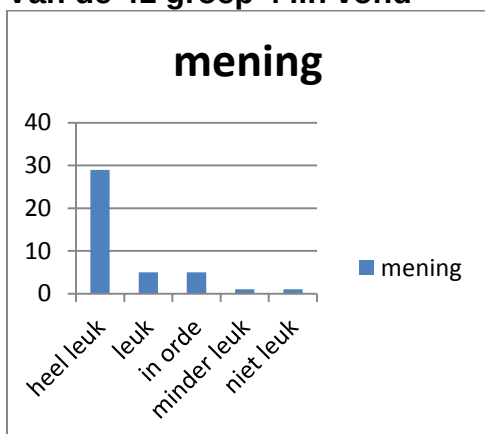
Leuk dat papa en mama in mijn klas
mogen kijken.
Het was gezellig

Tip:
geen

Leuk dat mijn ouders er waren
Mijn papa en mama hebben alle
spullen van school gezien.

Tip
Niet leuk dat mijn ouders niet konden
komen.
Het was druk in de groep

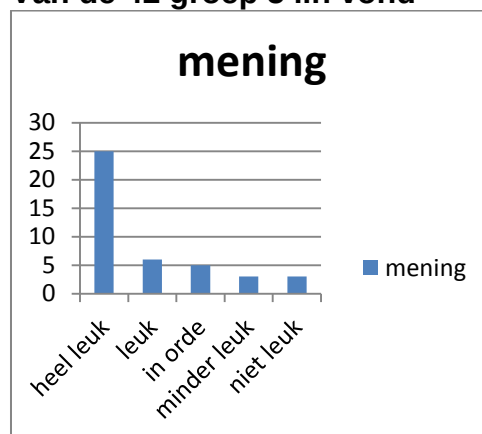
Van de 41 groep 4 Iln vond

Top:
Het samen proosten was heel leuk
Fijn dat papa en mama mogen kijken
Gezellig

Tip:
Duurde best lang
Het was druk

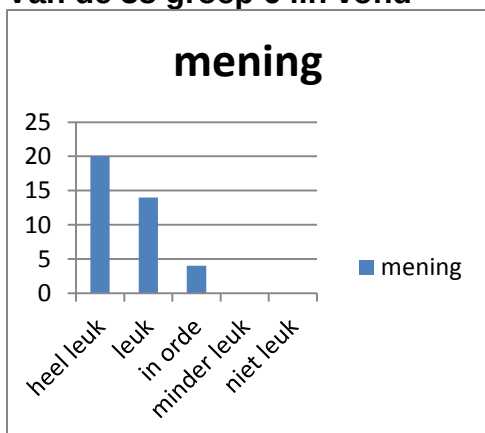
Van de 42 groep 5 Iln vond

Top:
Goede sfeer in de groep.
Gezellig met papa en mama in de
groep

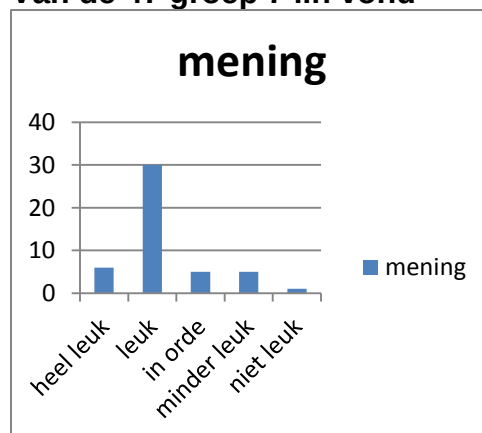
Tip
Niet fijn als ouders niet kunnen
Duurde te lang

Van de 38 groep 6 Iln vond

Top:
Leuke start van het jaar

Van de 47 groep 7 Iln vond

Top:
Leuk dat veel ouders gekomen zijn

Proosten leuk

Tip:

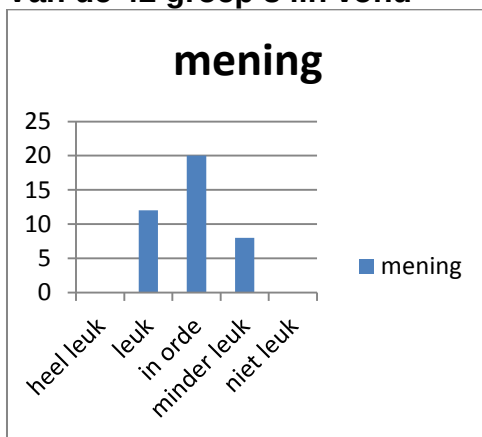
Duurde veel te lang
Niet leuk voor kinderen waarvan de ouders niet kunnen komen

We mochten zelf vakken presenteren

Tip

Tijdstip was niet handig voor ouders
We waren best snel klaar met presenteren, daarna was er weinig te doen.

Van de 42 groep 8 lln vond

Top:

Leuk om dingen uit te leggen.
Was gezellig.

Tips:

Op zich een leuk idee, maar veel ouders waren er niet
Op een andere dag plannen, bijvoorbeeld vrijdag.
Korter laten duren.
Misschien pas in de tweede schoolweek, dan weten we meer

Bijlage 14: Format driehoeksgesprek

Form 3 t/m 5

Recept van: _____

Ingrediënten

Wat zijn jouw positieve eigenschappen?

Met welke activiteiten ben je graag bezig? Hobby's, sport, speelgoed, binnen/ buitenactiviteiten.

Waar wil je nog aan werken? Waar wil je nog in groeien?

Bereiding s wijze

Op welke manier wil je zelf gaan werken aan jouw groei?
Waar kun je morgen al mee starten?

Dit heb ik van mijn juf/ meester nodig om te kunnen groeien!

Dit heb ik van mijn ouders nodig om te kunnen groeien!

Samen aan tafel!

Samen evalueren we dit doel!

